

Tampereen yliopisto
Johtamiskorkeakoulu
Politiikan tutkimus

Emma Hannonen

”Luodaksemme töitä...”¹

Työn diskurssien rakentuminen europuolueiden vaaliohjelmissa

Pro gradu -tutkielma
Kansainvälinen politiikka
Ohjaaja: Hanna Ojanen

¹ PES Manifesto 2014, 1

Tampereen yliopisto

Johtamiskorkeakoulu

Politiikan tutkimuksen tutkinto-ohjelma

HANNONEN, EMMA: ”Luodaksemme töitä...”: Työn diskurssien rakentuminen europuolueiden vaaliohjelmissa.

Pro gradu -tutkielma, 68 s.

Politiikan tutkimuksen tutkinto-ohjelma/Kansainvälisen politiikan opintosuunta

Joulukuu 2014

Tutkielman aiheena ovat europuolueiden näkemykset työstä. Tutkimus kohdistuu kolmen europuolueen, Euroopan kansanpuolue (EPP), Euroopan sosiaalidemokraatit (PES) ja liberaalipuolue (ALDE-puolue), tapaan rakentaa työn diskursseja. Diskurssien rakentumista tarkastellaan europuolueiden vuoden 2014 eurovaaleja varten laatimissa vaaliohjelmissa.

Tutkielmassa käytetään diskurssien tarkasteluun kansainvälisen politiikan feminististä teoriaa ja erityisesti feministisen tutkimuksen dikotomioiden analyysiä. Dikotomiat ovat feministisen tutkimuksen käyttämä käsite vastinpareille. Dikotomioita ovat esimerkiksi maskuliininen ja feminiininen, julkinen ja yksityinen sekä rationaalinen ja irrationaalinen. Julkinen ja rationaalinen ovat maskuliinisia käsitteitä, yksityinen ja irrationaalinen feminiinejä käsitteitä. Lisäksi tutkielmassa tarkastellaan sitä, mikä vaaliohjelmissa nähdään ongelmaksi ja mikä esitetään toiseudeksi. Tutkimusmenetelmänä tutkielmassa käytetään diskurssianalyysiä.

Keskeisinä tutkimustuloksina tutkielmassa havaitaan se, että 1) europuolueiden työhön liittyviä käsitteitä on mahdollista jakaa maskuliinisiin ja feminiineihin, 2) puolueilla on erilaisia painotuksia maskuliinisen ja feminiinisen akselilla, 3) EPP ja ALDE-puolue maskuliinisista painotuksistaan johtuen pystyivät paremmin osallistumaan vuoden 2014 eurovaalien keskusteluun siitä, miten työpaikkoja luodaan, 4) ongelman esityksien tarkastelussa havaitaan, että EPP ja ALDE-puolue edistävät samoja tavoitteita eli työpaikkojen luontia eri tavoin kuin PES, 5) europuolueet nojautuvat toiseuden retoriikkaan määritellessään itseään ja 6) maskuliininen näkemys työstä tuottaa todellisuutta, jossa maskuliinisuus korostuu: rationaalisuus, kilpailukykyisyys ja objektiivisyys. Tällä on ainakin kaksi ulottuvuutta: a) työssä – työpaikalla, työelämässä ja työuralla – korostuu maskuliinisuus ja b) työstä puhuttaessa korostuu työn julkinen tuottava puoli.

Tutkielman tulosten perusteella on mahdollista päätellä, että kansainvälisen politiikan feministinen teoria ja diskurssianalyysi sopivat europuolueiden vaaliohjelmien tarkasteluun ja voivat tarjota uusia näkökulmia siihen, millaisia diskursseja puolueet materiaalissaan tuottavat. Tulevan tarkastelun kohteena voisivat olla esimerkiksi muidenkin europuolueiden käsitykset työstä, kansallisten puolueiden käsitykset työstä, eri puolueiden käsitykset muista politiikan aloista: ulkopolitiikasta, sosiaali- ja terveyspolitiikasta tai tietystä politiikkaohjelmasta. Päätelmänä esitetään myös, politiikan tutkimus tuo esille asioita, joita on hyvä ottaa huomioon politiikan teossa.

Sisällys

1. Johdanto.....	1
1.1. Aihe ja motivaatio	1
1.2. Tutkimuskysymyksiä	3
1.3. Näkökulma kirjoittamiseen.....	5
2. Peruskäsitteitä: europuolueet, poliittinen tarina ja työ	7
2.1. Europuolueet	7
2.2. Europarlamenttivaalit ja poliittinen keskustelu	9
2.3. Poliittinen tarina ja vaaliohjelmien yleisö.....	10
2.4. Työn määritelmä	12
3. Feministinen teoria: kansainvälisessä politiikassa ja kansainvälisessä poliittisessa taloudessa	14
3.1. Feministinen teoria käsitteenä	14
3.2. Feministinen EU- ja tasa-arvotutkimus.....	15
3.3. Työ feministisessä keskustelussa	17
3.4. Toiseus, marginaali ja dikotomiat	19
3.5. Hegemoninen maskuliinisuus	23
3.6. Kansainvälinen poliittinen talous.....	24
3.7. Feministisen teorian kritiikki.....	26
4. Menetelmä: työkalut sosiaalisen todellisuuden avaamiseen	28
4.1. Sosiaalisen todellisuuden purku	28
4.2. Feministinen diskurssianalyysi.....	29
4.3. Feministinen epistemologia	30
4.4. Menetelmän käyttö	33
4.5. Puolueiden politiikka tutkimuksen kohteena	35
4.6. Analyysin rakenne ja aineisto	35
5. Analyysi: diskurssien, ongelmien ja toiseuden rakentamista europuolueiden vaaliohjelmissa	39
5.1. Lähtökohdat aineiston tutkimiseen: feministisen tutkimuksen kollektiivinen kenttä ...	39
5.2. EPP: Työrikasta kasvua.....	40
5.2.1. Dikotomian tarkastelua	40
5.2.2. Ongelmana uudistusten tekeminen, kasvun aikaansaanti ja nuorisotyöttömyys ..	44
5.2.3. Toiseutena sosialismi, populismi ja ”puhujat”	45
5.3. PES: Keskeistä on nuorisotakuu	46
5.3.1. Dikotomian tarkastelua	46
5.3.2. Ongelmana eurokriisin ratkaisu.....	49

5.3.3.	Toiseutena konservatiivinen ja liberaali ”pelon” politiikka	50
5.4.	ALDE-puolue: Julkista taloutta hoidettava kuin kotitalouden budjettia	52
5.4.1.	Dikotomian tarkastelua	52
5.4.2.	Ongelmana työttömyys	54
5.4.3.	Toiseutena heikentävä politiikka	55
6.	Johtopäätökset	57
6.1.	Puolueiden painotukset	57
6.2.	Ongelmien esitykset	59
6.3.	Toiseus	59
7.	Lopuksi	61
Lähteet	63
Aineisto	63
Eurovaaliohjelmat:	63
Muu aineisto:	63
Haastattelut:	63
Kirjallisuus	63
Puolueiden ja EU:n toimielinten internetsivut	67
Esitelmät	68
Lehdet ja uutiset	68

1. Johdanto

1.1. Aihe ja motivaatio

Talouden kasvua toivotaan Euroopassa ja Suomessa kiihkeästi. Poliittiset puolueet kilpailevat siitä, kuka parhaiten pystyy reseptillään tarjoamaan maalleen talouskasvua. Talous konkretisoituu keskustelussa usein työnä: työpaikkana, työntekona ja työelämänä.

Työ ja työnteko liittyvät julkiseen keskusteluun monilla eri politiikan alueilla. Toisaalta työn tekeminen on henkilökohtaista, toisaalta julkista. Aiheena se on hyvin usein poliittisesti värittyä ja siinä voidaan nähdä rakenteita ja valtaa. Mukana yhtälössä on lisäksi tasoja aina yksilöstä, perheestä ja työpaikasta valtioon ja Euroopan unionin (EU) sääntelyyn. Työ oli tärkeä vaaliteema vuoden 2014 eurovaaleissa, sillä työttömyys ja teollisuuden rakennemuutos puhuttivat ja puhuttavat edelleen Euroopassa.

Tutkielmassani tarkastelen, miten työn diskurssit rakentuvat europuolueiden eli Euroopan unionin tason puolueiden ohjelmissa. Pyrin keskittymään ennen kaikkea työn teemaan, mutta työ ja talous ovat toisiaan leikkaavia aiheita. Tutkimusaihe on tärkeä, sillä kun talouden ja työn merkityksiä rakennetaan, luodaan ja ylläpidetään vakiintuneita käsityksiä, jotka hyvin olisivat kyseenalaistettavissa. Kaikki europuolueet käsittelevät työtä, työpaikkoja ja talouskasvua vaaliohjelmissaan, joten ne mielestäni rakentavat työn diskursseja.

Työstä keskustellaan puolueiden ohjelmissa monessa yhteydessä: työpaikkojen luominen, työn etsiminen, työvoiman puute ja globaalit työmarkkinat (kts. esim. EPP Action Programme 2014). Ohjelmissaan europuolueet luovat itsestään tiettyä kuvaa ja perustelevat politiikkavalintojaan, keinojaan muuttaa Euroopan unionia, erilaisilla tavoitteilla. Teoreettisella puolella koen tärkeäksi myös sen, että työ käsitteenä antaa mahdollisuuden tarkastella portaita yksilöiden, yhteisöjen ja valtiollisten rakenteiden välillä.

Tarkoitukseni ei ollut valita erityisen poikkeuksellista tutkimusaihetta, mutta asiaa tutkittuani havaitsin, että sekä europuolueita että poliittisia ohjelmia feministisestä näkökulmasta on tutkittu erittäin vähän. Europuolueista on niukasti tutkimusta (sama huomio: Klüver ja Rodon

2012) enkä löytänyt feminististä tutkimusta poliittisten puolueiden ohjelmista. Europuolueita ovat tutkineet esimerkiksi Raunio (2006 ja 2009), Bressanelli (2013) ja Burns (2012). Rajapintoja tutkimusaiheelleni on kuitenkin paljon: dikotomioiden tarkastelu konflikteissa, maskuliinisuuden rakentuminen, feministinen diskurssianalyysi ja tasa-arvopolitiikan feministinen tutkimus.

Tutkimukseni koen merkitykselliseksi kansainvälisen politiikan tieteenalalle, sillä europuolueiden ohjelmilla on merkitystä kansainvälisiin suhteisiin. Ohjelmilla on merkitystä, sillä niissä puolueet hahmottelevat tulevaa politiikkaansa. Puolueiden valitsevat politiikkalinjat vaikuttavat EU:n tulevaisuuteen ja EU puolestaan on ainutlaatuinen kansainvälinen instituutio, jossa valtiot työskentelevät yhdessä. Europuolueet luovat omia työn diskurssejaan ja sitä kautta esimerkiksi diskursseja siitä, mikä on hyvää ja normaalia talouspolitiikkaa ja mikä huonoa.

Tutkimuksen välineenä käytän kansainvälisen politiikan feminististä teoriaa ja diskurssianalyysejä. Tutkin, kuinka tiettyjä asioita merkityksellistetään sosiaalisiksi rakenteiksi ja ylläpidetään. Feministisen teorian olen valinnut lähestymistavakseni, sillä haluan tarkastella diskursseja erityisesti dikotomioiden kautta. Dikotomiat ovat feministisen tutkimuksen käyttämä käsite vastinpareille. Dikotomioita ovat esimerkiksi maskuliininen ja feminiininen, julkinen ja yksityinen, rationaalinen ja irrationaalinen (eli tunteellinen), autonominen ja riippuvainen, me ja he sekä tuottava ja tuottamaton (Väyrynen 2007, 139–140; Shepherd 2009 sekä Hooper 2001, 43; Peterson ja Runuyan 1999, 40; Peterson ja True 1998, 19-20 sit. Kantola ja Valenius 2007, 3).

Olen kiinnostunut dikotomioista sekä työstä aiheena. Työn tekeminen, sen tekemättömyys, työn arvo ja esimerkiksi rakenteet liittyvät tiukasti tasa-arvokysymyksiin, jotka ovat minua opinnoissani kiinnostaneet. Myös nykyisessä työpaikassani eduskunnassa olen työ- ja tasa-arvopolitiikan kanssa jatkuvasti tekemisissä. Olen perehtynyt kandidaatintutkielmassani suomalaiseen ja eurooppalaiseen tasa-arvopolitiikkaan ja halusin valita siihen liittyvän aihealueen.

Tarkastelen analyysissäni kolmea europuoluetta, joilla oli suurimmat europarlamenttiryhvät ennen kevään 2014 vaaleja eli Euroopan kansanpuoluetta (EPP), Euroopan

sosiaalidemokraatteja (PES) ja liberaalipuoluetta (ALDE-puolue). Aineistokseni olen valinnut näiden europuolueiden vaaliohjelmat sekä joitakin muita puolueiden materiaaleja. Aineistosta tarkemmin sitä käsittelevässä luvussa (s.34). Käyn läpi aineistossani esiintyviä dikotomioita työn näkökulmasta. Lisäksi tarkastelen feministisen teorian kautta ongelman esityksiä sekä toiseutta. ”*What’s the problem (presented to be)?*” -lähestymistapa eli suomeksi ongelman esitykset on Carol Bacchin (1999) kehittämä diskurssien tarkastelun väline.

Otsikkooni olen lainannut Euroopan sosiaalidemokraattien vaaliohjelmasta erään lauseen alun. Kaikki puolueet käsittelevät ohjelmissaan työpaikkojen luontia, mutta eri tavoin. Edellä mainittujen teoria- ja menetelmätyökalujen kautta käsittelen kuvainnollisesti tutkimuksessani ”lauseen loppua” eli sitä, mikä merkitys sillä on, että työpaikkoja halutaan luoda eri tavoin: mitä työpaikkojen luomisen taustalla on: ajatuksen työn merkityksestä, näkökulmat priorisoiduista keinoista, työn arvo, työn tarkoitus yhteiskunnassa ja sen kautta luodut toiseudet ja uhkakuvat sekä itsestäänselvyydet.

1.2. Tutkimuskysymyksiä

Työni teoriapohjana toimii feministinen kansainvälisen politiikan tutkimus. Mukana ovat myös feminististen teorian dikotomiat, feministinen taloustutkimus ja feministinen EU-tutkimus, joka keskittyy mielestäni selkeästi enemmän esimerkiksi taloudellisten kysymysten käsittelyyn, kuin vaikka rauhan ja konfliktin tutkimuksen suuntaukset. Rauhan ja konfliktin tutkimuksessa on kuitenkin käsitelty paljon dikotomioita (esim. O’Reilly 2012), joten koin myös feministisen teorian rauhan ja konfliktin tutkimuksen suuntauksen kirjallisuuden hyödylliseksi työlleni.

Cynthia Enloe (2014, 304) on katsonut, että keskusteluissa naisten halpatyöstä sukupuolinäkökulmaa ei ole huomioitu. Lisäksi vuosikymmen sitten EU-tutkimusta feministisestä näkökulmasta tekevä Catharine Hoskyns (2004, 22) on katsonut, että EU-tutkimuksesta puuttuu ”gendered political economy” -lähestymistapa ja myös, että tällainen tutkimus todennäköisesti kokisi vastarintaa. Keskustelu työstä asemoituu luonnollisesti taloudellisen tutkimuksen näkökulman alle. Se, että Enloe (2014) ja Hoskyns (2004) katsovat valitsemastani näkökulmasta olevan puutetta innostaa entisestään aiheen pariin. Kaiken

kaikkiaan aiheeni liittyy akateemisiin kiinnostuksen kohteisiin: feministiseen tutkimukseen ja EU-tutkimukseen sekä substanssiinnostuksiini: työn merkitykseen, tasa-arvoon ja talouteen.

Tutkimuskysymykseksi olen valinnut: *”Millaisia työn diskursseja europuolueiden vaaliohjelmassa tuotetaan ja rakennetaan?”*. Lisäksi apututkimuskysymyksinäni ovat: *”Miten työn diskursseja rakennetaan?, ” Millainen on puolueiden yleinen työn diskurssi” ja ”Millaisia poikkeamia tässä diskurssissa on?”* sekä lisäksi *”miten ohjelmat tuottavat kokonaisuuksia, joita ei kyseenalaisteta? Mitä otetaan annettuna ja miten näitä itsestäänselvyyksiä tuotetaan?”* Kysymyksiini pyrin tutkielmassani vastaamaan dikotomioiden, ongelman esitysten ja toiseuksien käsittelyn avulla. Kansainvälisen politiikan feministisen teorian pohjalta käsitellen, millaisia feminiinisyyksiä ja maskuliinisuuksia eli dikotomioita vaaliohjelmassa ja materiaaleissa esiintyy sekä miten niitä rakennetaan.

Dikotomioita ja niiden merkitystä sosiaaliselle todellisuudelle voidaan mielestäni hyvin havainnollistaa käytännön esimerkillä, joka liittyy työhön ja tasa-arvoon. Mielestäni hyvä tapa kuvata dikotomioiden todellisuutta rakentavasta luonteesta ovat isojen kansainvälisten yritysten johtajatehtävistä laaditut kuvaukset, joiden perusteella tehtäviin valitaan. Oma ajatukseni on, että jos kuvauksissa käytetään maskuliinisia termejä kuten *”rationaalinen”, ”järkevä”* ja *”analyttinen”* eli teoriani mukaan maskuliinisia arvoja, johtaa se siihen, että näihin tehtäviin valitaan erityisesti miehiä. Samalla tavalla kuin näennäisesti sukupuolineutraalit ammattisanat, kuten esimerkiksi juristi, viittaavat oletuksellisesti mieheen (Engelberg 1993). Käyttämällä dikotomioita teoriana ei siis ole tarkoitus luoda niitä, vaan tutkia olemassa olevia ja sitä, millainen merkitys niillä on. Toinen esimerkki dikotomioista on kansainvälisen politiikan maailmasta: Maria O’Reilly (2012) katsoo, että konfliktissa, sen ratkaisua etsivän auktoriteetin maskuliininen tilanteen käsittely johtaa siihen, että tunteellinen ulottuvuus konfliktista jää käsittelemättä.

Tutkielmassani käyn läpi aluksi olennaisia käsitteitä: europuolueet, eurovaaleista käytyä poliittista keskustelua, poliittisen tarinan käsitettä sekä työn käsitteen. Sitten esittelen feminististä teoriaa, jonka jälkeen käyn läpi menetelmäni diskurssianalyysia. Europuolueet eivät ehkä sinänsä ole olennainen käsite, mutta olennaista on, että avaan lukijalle, miksi ne ovat tärkeitä ja mikä vaaliohjelmista tekee mielenkiintoisen kohteen tutkimukselle. Olen aloittanut

työni ennen eurovaaleja ja haastatellut lisäksi silloista pääministeriä Jyrki Kataista. Kataisen haastattelua käytän avatessani europuolueiden merkitystä poliittiselle keskustelulle ja poliittiselle todellisuudelle.

Työni tarkoitus ja tavoite on löytää ja käsitellä puolueiden ja päättäjien dikotomioita sekä tarkastella samalla rakenteita tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden taustalla. Pidän itse tasa-arvoa tärkeänä ja myös eri europuolueet luettelevat tasa-arvon omaksi arvokseen.

1.3. Näkökulma kirjoittamiseen

Käyttämäni feministinen teoria lähtee siitä, että tutkijan on tarkasteltava omaa suhdettaan tutkimusaiheeseensa. Feministisen teorian yksi perusajatus on siis tutkijan ja tutkimuskohteen refleктоiva suhde.

Koin tämän suhteen tarkastelun yhdeksi vaikeimmista aiheista kirjoittaa: sitä on loppujen lopuksi vaikeaa sovittaa yhteen ”tieteellisten” käytäntöjen kanssa, joita yliopistossa on opiskeltu. Uusi graduopas (Hakala 2008) kieltää käyttämästä sanaa ”mielestäni”. Minä puolestani koin, että juuri mielestäni-sana toi minut läsnä olevaksi tekstiin ja antaa lukijalle kokemuksen, etten ole yrittänyt eristää itseäni tutkimusaiheestani.

Toinen iso kysymys tutkijan ja tutkimusaiheen lisäksi ovat lukuisat valinnat, joita tutkija tekee. Itse teen työn edetessä ja kirjoituksen aikana monia valintoja. Olen jo aiheen valinnan yhteydessä tehnyt monia valintoja. Olen perustellut valintoja niiden teon yhteydessä, mutta ajoittain olen kokenut järkipärisen perustelun haastavaksi: olisin voinut esimerkiksi tutkia työtä myös loputtoman monista muista näkökulmista, mutta ajankohtainen EU-näkökulma eli vaalivuosi 2014 ja feministinen EU-tutkimus antoivat syitä käyttää aineistona europuolueiden vaaliohjelmia.

Yksinkertaisimmillaan reflektointi on esimerkiksi käsitteiden ja ajatusprosessien avaamista. Vainion (2000, 247) mukaan taloustieteissä käsitteiden taakse piiloutuminen kätkee arvovalinnat, jota feministinen taloustiede pyrkii purkamaan. Näin ollen pyrin avaamaan käyttämiäni käsitteitä ja perustelemaan ajatusprosesseja, joissa olen tehnyt johtopäätöksiä.

Näin periaatteessa pitäisi olla kaikessa tutkimuksessa: käsitteitä ja prosesseja perustellaan, mutta sanoisin sen olevan korostunutta feministisessä tutkimuksessa. Jos vertaan esimerkiksi kansainvälisen politiikan EU-tutkimusta ja kansainvälisen politiikan feminististä EU-tutkimusta, on tutkimuksen prosessien käsittelyssä ja reflektiossa selkeä ero.

2. Peruskäsitteitä: europuolueet, poliittinen tarina ja työ

2.1. Europuolueet

Euroopan parlamentti on yksi EU:n toimielimistä ja siten merkityksellinen EU:lle. Parlamentissa europarlamentaarikot ovat järjestäytyneet eurooppalaisten kattopuolueidensa, europuolueiden, mukaisesti. Europuolueilla on suuri merkitys EU:n tulevaisuudelle ja siten suuri merkitys EU-tutkimukselle. Esimerkiksi Burns (2012, 162–165) mukaan, kun parlamentin valta vahvistuu, muodostuu poliittisista ryhmistä entistä tärkeämpiä toimijoita. Tärkeänä tekijänä tutkimuksen relevanssille pidän myös, että vaaliohjelmista ei ylipäättään ole feminististä tutkimusta.

Europuolueet nousivat eurovaalien 2014 myötä julkiseen keskusteluun yhtenä eurovaalien teemoista. Keskustelua piti yllä muun muassa spekulointi kärkiehdokkaiden merkityksestä ja silloisen Suomen pääministerin Jyrki Kataisen mahdollisuudet nousta EU:n huippuvirkoihin. Suomen europarlamenttiehdokkaat joutuivat vaalitentteissä perustelemaan europuolueidensa kantoja. Vaikka vaalit käydään kansallisesti kansallisten puolueiden listojen kautta, EU:ssa puolueet ovat siis järjestäytyneet Euroopan tason poliittisiksi puolueiksi. Kansallisen päätöksenteon tapaan ovat integraatio ja päätöksenteko EU:ssa puoluepolitiikkaa. (Raunio 2009, 215).

Europuolueet ovat kansainvälisiä puolueita, jotka toimivat EU-maissa ja EU-instituutioissa. Lissabonin sopimuksen mukaan Euroopan tason poliittiset puolueet auttavat eurooppalaisen poliittisen tietoisuuden muodostumisessa sekä ilmaisevat unionin kansalaisten tahtoa. (Bressanelli 2013, 653.) Esimerkiksi Euroopan kansanpuolue (EPP) kuvailee itseään ”keskusta-oikeiston poliittiseksi perheeksi” (EPP 2013).

Hieman eri tavalla kuin kansallisesti puolueet, hahmottuvat europuolueet ennen kaikkea parlamentin poliittisten ryhmien kautta. Euroopan parlamentin jäsenet järjestäytyvät tavallisesti poliittisten suuntausten mukaisesti poliittisiksi ryhmiksi. Parlamentin kolme suurinta poliittista ryhmää ja niiden puolueet olivat ennen kevään 2014 vaaleja Euroopan kansanpuolueen ryhmä/Euroopan kansanpuolue (EPP/EPP), Euroopan parlamentin sosialistien ja demokraattien ryhmä/Euroopan sosialidemokraattinen puolue (S&D/PES), Euroopan

liberaalidemokraattien liiton ryhmä/Euroopan liberaalidemokraattinen puolue (ALDE/ALDE-puolue). EPP:llä oli parlamentissa 275 paikkaa, S&D:llä 194 ja ALDE:lla 85. Vaalien 2014 jälkeen kolmanneksi suurimmaksi ryhmäksi nousi Euroopan konservatiivien ja reformistien ryhmä (ECR), johon perussuomalaiset liittyivät. (Euroopan parlamentti 2013; ECR 2014)

Suomalaisista puolueista EPP:n ryhmään kuuluvat Kansallinen Kokoomus ja Suomen Kristillisdemokraatit, S&D:n ryhmään Suomen Sosiaalidemokraattinen Puolue ja liberaalidemokraattien ryhmään Suomen Keskusta ja Suomen Ruotsalainen Kansanpuolue. Perussuomalaiset kuuluivat ennen vaaleja Vapaa ja demokraattinen Eurooppa -ryhmään (EFD).

Aloitin pro gradu -työni teon ennen vaaleja, jolloin päätin tarkastella kolmea suurinta ryhmää (EPP, PES ja ALDE). Myös vihreillä ja ECR:llä olisi varmasti ollut mielenkiintoisia näkemyksiä työstä ja rajauksen teko tuntui hankalalta varsinkin, kun voimasuhteet vuoden 2014 vaaleissa muuttuivat. Päätin pitäytyä alkuperäisessä kolmikossa. Tämä siksi, että EPP, PES ja ALDE-puolue muodostavat tulosten puolesta tarkastelukolmikon, jossa on mielenkiintoista hajontaa dikotomioiden suhteen. Lisäksi ECR:n kokoonpano muuttui vaalien myötä, joten en kokenut sen tarkastelua niin mielekkääksi, mutta kuten sanottua, myös se olisi hyvin voinut olla tarkastelun kohteena.

Vuoteen 2006 mennessä europuolueiden tutkimus oli keskittynyt lähinnä yksittäisten puolueiden tutkimukseen ja siihen kuinka ulkopuolinen vaikutus eli syvenevä integraatio on tuottanut muutoksia europuolueissa. (Raunio 2006, 251.) Esimerkiksi Bressanelli (2013) on tutkinut europuolueiden ideologista homogeenisyyttä ja todennut, että europuolueet täyttävät poliittisen yhtenäisyyden kriteerit ”yllättävän hyvin”.

Pidän merkityksellisenä europuolueiden kantojen tutkimista, sillä käytännössä poliittiset ryhmät ovat organisaation rattaat, joiden myötä Euroopan parlamentti toimii. Puolueet pyrkivät muodostamaan ryhmiä, sillä 28 eri maasta tulevasta, 751 edustajasta koostuvassa parlamentissa on erittäin hankalaa saavuttaa poliittisia tavoitteita ryhmittymien ulkopuolella. Poliittiset ryhmät nimittävät puhemiehet, määräävät puheenvuoroista parlamentissa ja valiokuntien puheenjohtajuuksista. Puolueeseen kuuluvilla ryhmillä on myös omaa henkilökuntaa ja taloudellisia resursseja. Ryhmät siis määräävät parlamentin päivittäisen

tahdin. (Staab 2008, 60.) Institutionaalinen ympäristö on erilainen verrattuna kansallisiin parlamentteihin (Raunio 2006, 252).

Staab (2008) argumentoi myös, että vaikka poliittiset ryhmät pitävät parlamentissa pyörät pyörimässä, niin Euroopan tason puolueiden merkitys on rajallinen. Tämä johtuu siitä, että kansalliset puolueet tekevät edelleen vaalikampanjat ja Euroopan tasoisia puolueita ei "yksinkertaisesti ole olemassa". Tähän on pyritty saamaan muutosta uusimmissa vaaleissa, joissa puolueet nimittävät "kärkiehdokkaan" (YLE 9.11.2013; HS 11.9.2013). Raunio (2009, 216) näkee, että ilman uudistuksia europuolueet jäävät elitistisiksi keskustelukerhoiksi ilman yhteyttä eurooppalaisiin.

Europuolueilla on siis merkitystä eurooppalaiselle keskustelulle, sillä kansalliset puolueet toimivat niissä, europuolueissa muodostetaan kantoja, joita parlamentin jäsenet edustavat. Entinen pääministeri, nykyinen komissaari Jyrki Katainen (2013) kokee, että europuolueiden vaikutus on lisääntynyt tai ainakin esimerkiksi EPP:n merkitys kansallisille puolueille on kasvanut. Merkitys on Kataisen mukaan kasvanut esimerkiksi siinä mielessä, että hän kokee, että "koheesio on lisääntynyt" ja "yhteenkuuluvuuden tunne on lisääntynyt". Hänen mukaansa muutos on suuri aiempaan verrattuna. Käytännössä hän avaa tämän tarkoittavan esimerkiksi EPP:n omia huippukokouksia, joihin EPP:hen kuuluvien kansallisten puolueiden pääministerit osallistuvat ennen Eurooppa-neuvoston kokouksia.

Pääministerin Kataisen näkemys on ajalta, jolloin hän vielä oli pääministeri. Hänen näkemyksensä ei ole verrattavissa esimerkiksi akateemiseen artikkeliin europuolueiden ja kansallisten puolueiden suhteesta, mutta koen, että se hahmottaa tuoreinta kehitystä europuolueiden ja kansallisten puolueiden kehittyvästä suhteesta.

2.2. Europarlamenttivaalit ja poliittinen keskustelu

Viimeisimmät europarlamenttivaalit järjestettiin toukokuussa 2014. EPP:n edustaja (spokesperson) Kostas Sasmatzoglou (2013) katsoi jo marraskuussa 2013, että vaalien tärkein teema tulee olemaan: "työ. Ehdottomasti työ", sillä talouskriisi oli vaikuttanut kaikkiin EU-maihin. Lisäksi nuorisotyöttömyys oli ja on monien EU-maiden ongelma (HS 11.9.2013).

Lissabonin sopimus on kasvattanut parlamentin valtaa, Eurooppa on vaikeassa taloudellisessa tilanteessa ja EU-kriittiset puolueet saavat yhä enemmän kannatusta. Euroopan parlamentin kreikkalainen varapuhemies Anni Podimata totesikin ennen vaaleja, että kyseessä voivat olla EU:n tärkeimmät vaalit. (HS 11.9.2013.) Pääministeri Jyrki Katainen (2013) nimesi työn ja työllisyyden yhdeksi tärkeimmistä teemoista. Hänen mukaansa Euroopassa ”ei ole valtiota, jossa ei tarvittaisi lisää työpaikkoja”.

Kärkiehdokkaan nimeämisellä puolue ryhmät pyrkivät vaaleissa luomaan puolueelleen kasvot EU-politiikkaan. Tavoitteena oli, että kärkiehdokas toisi kansallisia puolueita lähemmäs EU-politiikkaa ja yhdistäisi hajanaista eurooppalaista puoluekenttää. Myös media näkee Staabin (2008) tapaan, että yhteisiä eurooppalaisia kampanjoita ei ole ollut. Lisäksi kärkiehdokkaiden yhteisten vaalitenttien uskottiin jäävän kaikesta huolimatta ”pienen europolitiikasta kiinnostuneen yleisön huviksi”. (HS 7.11.2013; 9.11.2013.) Bressanelli (2013, 665–666) on kuitenkin argumentoinut puolueilta löytyvän yhtenäisyyttä vuoden 2009 vaalien perusteella ja että poliittinen kampanjointi vaaleissa vaatisi puolueiden kehittämistä ennen kaikkea organisaationa.

Komission puheenjohtajan valinnassa oli huomioitava Lissabonin sopimuksen myötä puolueiden vaalimenestys. Tämä on muutos verrattuna aiempiin eurovaaleihin. Puheenjohtajaksi valittiin odotetusti luxemburgilainen EPP:n ehdokas Jean-Claude Juncker. Kärkiehdokkaan merkityksestä kiisteltiin, mutta katsottiin kuitenkin laajasti, että isoimmilla puolueilla ehdokas tarkoittaa erityisesti komission puheenjohtajaehdokasta. Lisäksi kärkiehdokas nähtiin vaalien jälkeen puolueen ykkösneuvottelijana, kun komission työohjelmaa neuvoteltiin. (Burns 2012, 165; Ykkösaamu 16.11.2013; Talouselämä 27.6.2014.)

2.3. Poliittinen tarina ja vaaliohjelmien yleisö

Europuolueet kuten muutkin puolueet muodostuvat poliitikoista. Erilaisilla areenoilla – oli sitten kyse puoluekokouksista, televisiohaastatteluista tai vaaliohjelmista – poliitikot etsivät tukea puolueen lainsäädäntö- ja politiikkaohjelmille. Panokset hyväksynnän etsimisessä ovat

korkealla: uskottava argumentointi voi viedä toivottua lainsäädäntöä läpi parlamentissa tai auttaa vaalien voittamisessa. (Atkins 2010, 408.)

Poliittisen tarinan muodostamiseen tarvitaan erilaisia palasia. Atkins (2010) näkee ”argumentaatiostrategian” muotoilussa neljä elementtiä: 1) politiikka-alueen tai -ohjelman historia, 2) jatkuvuus argumentin ja puolueen ydinarvojen välillä, 3) poliittinen ilmasto ja 4) yleisö, jolle sanoma kohdistetaan. Diskurssin rakentumiselle on mielestäni tärkeää yleisön pohtiminen, mutta myös muita elementtejä sivuan analyysissäni ja johtopäätöksissäni.

”Kirjallisuuden klassinen tarinan rakenne” eli yksinkertaistettuna poliittisen tarinan juoni muodostuu myös erilaisista elementeistä. Näitä elementtejä ovat esimerkiksi: lähtökohta, reflektoinnit, sankarit, aavikon ylittämiset, toivo ja (lupaus) voitosta tai saavutuksesta. (Gaffney ja Lahel 2013, 330; sulkeet alkuperäiset.)

Sekä Gaffney ja Lahel (2013) että Atkins (2010) käsittelevät kansallisia puolueita, mutta analyysi on mielestäni venytettävissä europuolueisiin. Pidän Atkinsin peruspalikoita hyvin perusteltuina, mutta erityisen tärkeänä poliittiselle retoriikalle pidän Gaffneyn ja Lahelin esittämiä toivoa ja lupautta voitosta/saavutuksesta. Kyse on tavallaan maalista, johon politiikkasuosituksilla päästään. Puolueet luovat mielestäni ohjelmissa tavoitteen asetteluun eli maalin tai saavutuksen ja keinot eli konkreettiset toimet, joilla tavoitteeseen päästään.

Lisäksi omista kokemuksistani työssäni allekirjoitan Markku Hyrkkäsen (Aikalainen 18.3.2011) näkemyksen: ”Ohjelmankirjoitus on osin puolueen itsereflektiota. Kirjoittaminenhan on tehokkainta ajatustyötä”. Toisaalta itsereflektio sanana ei mielestäni kuvaa tarpeeksi kattavasti ohjelmankirjoituksen tavoitetta. Tavoite on näkemykseni mukaan myös tulevaisuuden politiikkalinjojen määrittely. Samaa työtä tehdään erilaisissa poliittisissa dokumenteissa, joita puolueet laativat. Esimerkiksi SDP näkee ohjelmatyön merkityksen tulevaisuuden määrittelynä: ”SDP:n ohjelmatyön tavoitteena on määrittellä se, miten puolue haluaa uudistaa yhteiskuntaa yhdessä kansalaisten kanssa” (SDP 2014).

Vaali-ohjelmat ovat ohjelmatyön lisäksi osa puolueiden viestintää siitä, mitä ne tavoittelevat. Poliittikkaa tehdään julkisuudessa, jolloin luonnollisena tavoitteena on saada läpi oma sanoma.

Ohjelmat ovat saatavilla europuolueiden nettisivuilla, mutta toisin kuin esimerkiksi suomalaisilla puolueilla, ei niitä ollut erityisen helppoa löytää. Tämä kertoo mielestäni jotain siitä, kuinka puolueet näkevät ohjelmat: niillä ei tavoitella suuria yleisöjä.

Palaan kuitenkin johdannossa ja ”Europuolueet”-kappaleen yhteydessä käsittelemääni ajatukseen siitä, että ohjelmilla on merkitystä, sillä niitä kirjoittaneet puolueet ovat edustettuina Euroopan parlamentissa, jonka valta on vahvistunut koko EU:n olemassa olon ajan.

2.4. Työn määritelmä

Käsitys työstä muuttuu jatkuvasti. Työnteko on muuttunut paljon ja työn uskotaan edelleen muuttuvan tulevaisuudessa. Nykyistä työelämää kuvailee esimerkiksi se, että työssä opitaan ja kehitytään enemmän ja työajat ovat joustavampia kuin aikaisemmin. Kiihtyvät alat aiheuttavat muutosta ja työn tekemisen tavat muuttuvat. Tietotekniikka mahdollistaa entistä löyhemmät työyhteisöt ja sujuvat yhteydet kollegoihin kaupunkien ja maiden välillä. (Kts. esim. Työ- ja elinkeinoministeriö 2012; Talouselämä 27.8.2010.)

Perinteiset taloustieteiden teoriat määrittelevät työtä seuraavasti: 1) työ ja työvoima² ovat yksi tuotannontekijä. 2) Työ on myös ihmisen kykyä tehdä tuottavaa työtä sekä 3) työ(voima) on ihmisten määrä, joka on tarjolla tekemään työtä. Kansantaloudellisesti tuotos muodostuu, kun tuotannontekijät: työ ja pääoma yhdistyvät. Tuotosta mitataan perinteisellä mittarilla: bruttokansantuotteella. Tuottavuus perinteisen määritelmän mukaan tarkoittaa työntekijän tai koneen tulosta (*rate of output*). Tuottavuus pystytään talusteorioiden mukaan laskemaan jakamalla tuotos panosten määrällä. (A&C Black 2006, 118; 159.)

Olennaista yllä olevassa määritelmässä ja tuottavuudessa on se, että niiden kautta määritellään taloustieteelle olennainen termi bruttokansantuote. Kun käsitettä avaa, saadaan esille bruttokansantuotteena mittaamisen ongelmat: se huomioi vain tilastoissa näkyvän työn. Tämä

² Työtä tarkoittava sana *labour* kääntyy suomeksi sekä työksi että työvoimaksi.

tarkoittaa esimerkiksi sitä, että kotityötä ei ole huomioitu, kun maan tuottamaa tuotosta lasketaan. (A&C Black 2006, 159.)

Ajatus siitä, että kaikki tai lähes kaikki työ, mukaan lukien kotityöt, joista ei makseta palkkaa, on tunnustettava tai määriteltävä tuottavaksi on ollut olemassa jo pitkään. Esimerkiksi Margaret Reid on käsitellyt asiaa jo vuonna 1934 teoksessa *Economics of Household Production*. Kuitenkin vasta 1960-luvun lopussa taloustieteiden valtavirta kiinnostui kotona tapahtuvasta työstä ja tuotannosta. (Brennan 2006, 419.) Lisää työn feministisestä määrittelystä *Työ feministisessä keskustelussa* -kappaleessa.

3. Feministinen teoria: kansainvälisessä politiikassa ja kansainvälisessä poliittisessa taloudessa

3.1. Feministinen teoria käsitteenä

Teoriakappaleessani käsittelen feminististä EU- ja tasa-arvotutkimusta, työtä feministisestä näkökulmasta, toiseuksia ja dikotomioita, hegemonista maskuliinisuutta, feminististä tutkimusta kansainvälisessä poliittisessa taloudessa sekä feministisen teorian kritiikkiä. Arvioisin, että tämä on hyvä tapa jäsentää teoriaa sekä työn että lukijan kannalta. Liikkeelle lähdän feministisestä teoriasta käsitteenä.

Tutkielmassani tarkastelen maailmaa feministisen teorian kautta. Olen valinnut teorian, sillä haluan tarkastella sen mahdollistamia näkökulmia: työn merkityksen rikkomista palasiin ja sitä kautta analyysia siitä, mitä työn merkityksellistäminen tietystä näkökulmasta tarkoittaa. Minulle tämä aihe on merkityksellinen jo esimerkiksi oman arkeni kautta. Työ on iso osa omaa ja läheisten elämää.

Feministiset teoriat ja lähestymistavat ovat moninainen kokonaisuus, mutta olen päätenyt käyttämään kuitenkin tässä tutkielmassa nimitystä feministinen teoria. Käsite siis kattaa alleen erilaisia näkökulmia. Käytän käsitettä tiedostaen, että feministinen teoria on kattava ja jopa kyseenalainen nimitys monille erilaisille suuntauksille. Rakkaalla lapsella on monta nimeä ja yksi hyvänä pidetty muoto on ”gender perspectives” eli sukupuolinäkökulmat-suuntaus. Nimen osittaisena tarkoituksena on mielestäni ottaa etäisyyttä ”feministiseen” teoriaan.

Gender perspectives -termi olisi myös käyttökelpoinen nimitys. Sitä on käytetty ilmaisemaan laajempaa kokonaisuutta, johon feministinen teoria antaa pohjan, mutta jonka painopiste on feminiinisyksien ja maskuliinisuuksien tutkimuksessa. Hoskyns (2004) on määrittelyt sukupuolinäkökulmat-suuntauksen analyysin välineeksi, kun taas feminististä teoriaa hän pitää ennen kaikkea naisten emansipaationa. Kuitenkin myös feministinen teoria nimitystä käytetään laajasti. Kantola ja Valenius (2007) esittelevät kirjassaan nimenomaan käsitteitä ”feministiseen kansainvälisten suhteiden tutkimukseen”. Kantola ja Valenius käyttävät feminististä teoriaa tavalla, joka edustaa toisissa teksteissä sukupuolinäkökulma-suuntausta.

Molempia termejä on siis käytetty, mutta tärkeintä on käsitteen sisältö. Väyrynen (2007, 142) kiteyttää hyvin, että hän näkee ”feministisen kansainvälisten suhteiden tutkimuksen” uusien suuntien löytyvän lähestymistavasta, jossa ”nainen” kategoriana ei ole tutkimuksen lähtökohdana, vaan tutkii feminiinisyyksiä ja maskuliinisuuksia. Näitä ei ole sidottu biologiaan, vaan ne syntyvät kulttuurisissa ja poliittisissa konteksteissa.

Mielestäni käyttökelpoisin ja erityisesti suomen kielelle parhaiten taipuva muoto on feministinen teoria. Vaikka Hoskyns hyvin perustelee gender perspectives -muodon ylivertaisuuden englannin kielessä, luotan Kantolan ja Valeniuksen käyttämään suomenkieliseen vastineeseen ja Väyrysen hyvään määrittelyyn feministisen teorian käytöstä. Haluan kuitenkin käyttää feministinen teoria -käsitettä ennen kaikkea Hoskynsin näkökulmasta: analyysin välineenä sekä feminiinisyyksien ja maskuliinisuuksien tarkastelussa. Termiä käyttäessä luonnollisesti on riski, että se saa liikaa konnotaatioita vanhasta feministisestä näkökulmasta, mutta toisaalta on huomioitava, että se on myös yleisessä käytössä.

Olellaisinta feministisen teorian käytössä on sen merkitys. Enloe (2014, 354) kuvaa hyvin tätä merkitystä: hänen mukaansa feminististä analyysiä voi tehdä mistä tahansa. ”Ja jokainen [analyysi] tekee meistä viisaampia siinä, miten maailma toimii, tai ei toimi.”³

3.2. Feministinen EU- ja tasa-arvotutkimus

Käytännön tasa-arvotyöstä juontaa ajatus ”sukupuolisilmälaseista”, joka käsitteenä kuvastaa hyvin näkemystäni teoriasta. Teoria on tapa katsoa maailmaa, koska kaikkea ei voi tarkastella samaan aikaan. Ontologiset ja epistemologiset lähtökohdat sekä teoria määrittävät sen, miten tietoa saadaan ja mikä käsitetään tutkimuskohteeksi. Tutkimuskohdetta määrittävät aineisto sekä tutkimuskysymykset.

Tutkimuskohteet ovat feministisessä EU-tutkimuksessa muuttuneet ajan myötä. Hoskyns (2004) näkee feministisen Euroopan unionin teoretisoinnissa kolme vaihetta: syrjinnän tunnistaminen, materiaalin tuottaminen ja viimeisimpänä käsitteiden haastaminen. Kaksi ensimmäistä vaihetta,

³ Enloe käyttää termiä feminist-informed gender analysis.)

jotka ajallisesti sijoittuvat noin 1960–90-luvuille, ovat luoneet pohjan syvemmälle ja laajemmalle sukupuoli- ja tasa-arvodebatille.

Feministisessä tutkimuksessa on käsitelty esimerkiksi sitä, miten hyvin tasa-arvoa edistetään EU:n työmarkkinastrategioissa (kts. esim. Mosesdottir ja Erlingdottir 2005). Tällainen tutkimus muodostaa rajapinnan oman tutkimusajatukseni kanssa, mutta itse haluan katsoa asiaa hieman eri kannalta – feminiinisyyksien ja maskuliinisuuksien kautta. Esimerkiksi tasa-arvopolitiikka, jonka ajatuksena ja ytimenä on lähtökohtaisesti edistää tasa-arvoa, ei ole neutraalia politiikkaa. Poliitiikka vaikuttaa eri ihmisryhmiin ja ennen kaikkea eri yksilöihin eri tavoin: naisiin, miehiin, työssäkäyviin, työttömiin ja muihin ryhmiin eri tavoin. Kantola (2010, 145) käsittelee sitä, kuinka tasa-arvosta voi tulla välinearvo talouskasvulle, siinä missä sen pitäisi feministisen teorian mukaan olla sosiaalisen oikeuden kysymys.

Kronsell (2005, 1023) näkee, että feministinen teoria voi olla sekä kriittisesti analyttistä että normatiivista. Normatiivista siinä mielessä, että feminismi pyrkii ”eliminoimaan sukupuolten väliset epätasa-arvoisuudet”. Mielestäni feministisen tutkimuksen (tai gender-tutkimuksen), aivan kuten Kronsell ilmaisee, tarkoitus on ennen kaikkea tarkastella sukupuolittuneisuutta, analysoida dikotomioita sekä käsitellä ja purkaa sukupuolittuneisuutta ja dikotomioita. Prosessissa on samanaikaisesti potentiaalia naisten ja miesten aseman parantamiseen, mutta myös laajemmassa mittakaavassa asioiden tarkasteluun ja ymmärtämiseen. Tämä kaikki liittyy myös siihen, että feministisellä tutkimuksella on ylipäätään merkitystä kansainvälisen politiikan tieteenalalla.

Feministisessä tutkimuksessa tasa-arvo ja sen tavoittelu tietyin keinoin nähdään mielestäni usein itsestäänselvytenä, eikä tasa-arvoa tavoitteena perustella, toisin kuin Kantola (2010) esimerkiksi tutkimuksessaan tekee. Katson, että feministisen teorian normatiivisuus yleisessä mielessä, jolloin päämääränä sukupuolten tasa-arvo, ei välttämättä vie siltä mitään pois. Toisaalta gender perspectives ei käsitteenä automaattisesti tuo uutta, sillä loppujen lopuksi kyse on käsitteistä ja niiden käytön perustelusta.

Hoskyns (2004, 224) katsoo, että sukupuolisensitiivinen EU-teoria käsittelisi sosiaalisia suhteita ja täyttäisi nykyisissä teorioissa vallitsevan välin valtion ja yksilön välillä. Erityisen käyttökelpoinen on mielestäni Hoskynsin ajatus sosiaali- ja talouspolitiikan epätasapainosta EU:n kehityksessä ja historiassa talouspolitiikan hyväksi. Tämä näkemys tukee ajatusta siitä, että feministisellä teoriolla voidaan tarkastella valtasuhteita. Mielelläni näkisin nämä kaksi yhdistettynä: millaisia valtasuhteita tuottaa ja ylläpitää se, että keskitytään ihmisten taloudelliseen tuottavuuteen?

Feministinen teoria yhdessä muiden post-modernien teorioiden kanssa kiinnittää huomiota siihen, kuinka keskittyminen valtioon jättää meiltä paljon näkemättä. Uusia tarkastelupintoja syntyy, kun paikallinen, kansallinen ja kansainvälinen leikkautuvat. Feministinen teoria keskittyy siksi toimijoiden, identiteettien ja muiden kohteiden tarkasteluun. Toimijoita ovat esimerkiksi sosiaaliset liikkeet, yksilöt ja yritykset ja muita tarkastelun kohteita esimerkiksi kotitaloudet, talous, kaupungit ja kansalaisyhteiskunta. (Kantola 2007a, 272.) Työ teemana antaa työkaluja tarkastella näitä alueita ihmisen ja valtion välillä.

3.3. Työ feministisessä keskustelussa

Enloe (2014) tarkastelee työtä feministisestä näkökulmasta esimerkiksi naisten halpatyön, diplomaattien vaimojen ja kotiapulaisten kautta. Enloen (2014, 262) mukaan mm. palkallisen ja palkattoman työn politiikka on sukupuolittunutta: sitä muokataan tiettyjen feminiinisyyden ja maskuliinisuuden ajatusten sekä hyväksynnällä että torjunnalla.

Enloen (2014, 299) mukaan työhön liittyy instituutioita, jotka ylläpitävät työn sukupuolittuneita rakenteita: instituutioilla on jokaisella oma roolinsa siinä, kuinka ajatukset maskuliinisuudesta ja feminiinisyydestä toistuvat päivittäisissä käytännöissä. Instituutioita ovat esimerkiksi WTO, yritykset, pankkiirit, poliittiset puolueet, vanhemmat, kuluttajat ja ammattiliitot.

Davis Brennan (2006) on artikkelissaan "Defending the Indefensible? Culture's role in the productive/unproductive dichotomy" käsitellyt feministisestä näkökulmasta työhön liittyvää tuottavuuden ja tuottamattomuuden dikotomiaa. Brennan huomioi, että taloustieteellisessä keskustelussa on paljon vakiintuneita termejä, jotka eivät ole luonnollisia, mutta jotka

taloustieteessä otetaan annettuina. Yksi esimerkki vakiintuneesta käsitteestä on tuottavuus. (Brennan 2006, 404.)

Feministisen taloustieteen tutkimus on pyrkinyt avaamaan esimerkiksi tuottavuuden käsitettä muodostamalla siitä dikotomian eli käsittelemällä tuottavuuden ja tuottamattomuuden dikotomiaa, kuten esimerkiksi Jarva (2000) huomioi työn muutoksen keskustelusta. Brennanin (2006, 404) mukaan tuottavuuden ja tuottamattomuuden välissä menee raja, jonka eri puolille taloudellista toimintaa luokitellaan. Feministisen teorian mukaan tämä raja on keinotekoinen.

Feministinen taloustiede onkin kiinnittänyt huomionsa siihen, kuinka tiedon objektiivisuutta on tapana tuottaa *"käsitteisiin kätkeytyvän"* arvokehikon kautta: termit piilottavat subjektiivisen tarkastelun. Näin tiedon tuotannosta jää pois omakohtaisen tunnistaminen, tunnustaminen tai pohtiminen. (Vainio 2000, 247, kursiivi alkuperäinen.)

Brennanin (2006) mukaan tuotannon rajalle eli sille, mikä on tuottavaa ja mikä tuottamatonta, on historiassa muodostettu oikeutus, jota perustellaan valikoiduilla ja vaihtuvilla kulttuurisilla normeilla. Käsitteet vastaa hyvin kansainvälisen politiikan feministisen teorian ajatusta dikotomioista ja niiden muodostumisesta. Brennan (2006, 403–404) herättää lukijaansa miettimään mihin tuotannon raja vedetään. Meneekö raja kotitalouden sisään? Jos menee, niin kuinka pitkälle ja jääkö se keittiöön vai jatkuuko se makuuhuoneen puolelle?

Brennan (2006) katsoo dikotomian olevan yhtä vanha kuin taloustieteet itse. Dikotomiaan liittyy erilaisia talouden käsitteitä: työ, pääoma, tulot, varakkuus, kulutus ja työttömyys. Nämä käsitteet tekevät dikotomian purkamisesta vielä hankalampaa, koska ne ovat niin käytännöllisiä, itsenäisiä ja itsestään selviä, että ne puolustavat abstraktia dikotomiaa.

Tuotannon raja määrittelee epätieteellisellä, diskursiivisella tavalla, mikä on taloudellista ja mikä ei-taloudellista toimintaa. Brennan katsoo siis, että tiede ei pysty kertomaan meille, miten tuotanto määritellään – pitäisikö se määritellä suhteessa hyödykkeiden tuottamiseen vai suhteessa hyödykkeiden hintaan. Kun tuotantoa on pohdittu käsitteenä, on tavallisesti käytetty yhteistä maalaisjärkeen pohjaavaa kulttuurista ymmärrystä sille, mistä tuotanto muodostuu. Kulttuuriin sidottua käsitystä tuotannosta on siis käytetty läpi historian perustelemaan suurta

kysymystä siitä, mitä tuotanto on. Esimerkiksi Reid (1934, 3;10) on määritellyt, että looginen ajattelu tarjoaa ymmärryksen siitä, mikä kuuluu tuottavaan työhön ja miksi kotitöiden pitäisi kuulua niihin. (Brennan 2006, 418.)

Corrado Gini kiinnitti jo 1940-luvulla huomiota siihen, kuinka aika ja paikka vaikuttavat tuotannon rajan vetämiseen. Gini muistutti, että Etelä-Amerikassa minkä tahansa paketin kantaminen oli henkilölle alentavaa, kun taas Pohjois-Amerikassa miljonäärillekin oli aivan luontevaa kantaa matkalaukkunsa junaan. Näin ollen Etelä-Amerikkaan syntyi markkinat pakettien kantamiselle kun taas Pohjois-Amerikassa vastaavia markkinoita ei syntynyt. (Gini 1948, 283, sit. Brennan 2006, 420 ja Brennan 2006, 420.)

3.4. Toiseus, marginaali ja dikotomiat

Puumala (2007, 145) nostaa esille kuinka marginaalinen tutkimus tuo näkyväksi sen, miten kansainvälinen politiikka näkyy ihmisten arjessa: kotona, ruokakaupassa, kadulla ja elokuvissa. Kansainvälistä politiikkaa voi:

löytää mistä, milloin ja kenestä vain, mutta sen tutkiminen tällaisena arkipäiväisenä ilmiönä on vaikeaa, sillä 'kentällä' kohtaamamme kansainvälisen politiikan "minä" on erilainen kuin se "minä", jota tieteenalan suuret kertomukset, debatit luovat.

Mielestäni tämä näkemys sopii kaikkialle kansainvälisen politiikan kentälle: kansainvälisen politiikan EU-tutkimukseen ja kansainvälisen politiikan feministiseen EU-tutkimukseen. Myös Enloe (2014, 343) eksplikoi feministisen teorian klassisen ja tärkeän huomion siitä, kuinka lähelle poliittinen voi tulla: "Henkilökohtainen on kansainvälistä. Kansainvälinen on henkilökohtaista."⁴

Työssä tutkimusteemana tämä näkyy mielestäni hyvin siinä kuinka lähellä työn teko on ihmisen henkilökohtaista kokemusta, mutta samalla kuinka helppoa se on pelkistää abstrakteiksi tavoitteiksi. Tämä ristiriita on ennen kaikkea innoittanut minua tarkastelemaan, miten sukupuolittuneet dikotomiat ilmenevät europuolueiden työdiskursseissa eli miten työstä puhutaan.

⁴ "The Personal is International. The International is Personal."

Kantolan (2007a, 270) mukaan feminististä teoriaa käyttävät tutkijat pyrkivät kyseenalaistamaan kansainvälisen politiikan tieteenalassa erityisesti kolme asiaa: 1) suvereniteetin käsitteen, 2) sisällä/ulkona-dikotomian ja 3) tarina valtiosta persoonana – lähestymistavan. Koen Kantolan tavoin, että dikotomioiden tarkastelu on yksi feministisen tutkimuksen tärkeimmistä tarkastelun ja tutkimuksen näkökulmista ja työkaluista. Ulkona/sisällä-dikotomia käsitteenä antaa hyvin lisäselitystä dikotomian ajatukselle. Dikotomiassa eli kahtiajaossa toinen on aina sisäpuolella – valtavirtaa – siinä missä toinen on ulkopuolella – marginaalissa.

Feminismi lähtee liikkeelle ontologisesta näkemyksestä, jossa tutkimuksen kohteena ovat sosiaaliset suhteet. Historian saatossa epätasa-arvoiset poliittiset, taloudelliset ja sosiaaliset rakenteet ovat konstituoineet sosiaaliset suhteet, joihin upotettuina yksilöt toimivat. (Kantola ja Valenius 2007, 10–11; Tickner 2006, 24.) Feministinen ontologia laajentaa kansainvälisen politiikan käsitteiden maailman kattamaan myös henkilökohtaisen ja aiemmin näkymättömät, marginaaliset tai vähän tutkitut alueet ja katsoo myös maailman muuttuvan jatkuvasti. (Ackerly, Stern ja True 2006, 6.)

Feministinen teoria auttaa näkemään henkilökohtaista, marginaalista ja ulkopuolista. Se, mitä haluan tarkastella vaaliohjelmien diskursseissa, on toiseus: miten toiseus tuotetaan, millaisia valtasuhteita siihen liittyy, mikä on luonnollista, mikä annettua, mitä ei kyseenalaisteta.

Toiseuden käsitteen feministisen tutkimuksen keskiöön on nostanut Simone de Beauvoirin teos *Toinen Sukupuoli* (1949). Toiseus liittyy myös feministisen tutkimuksen ja kansainvälisen politiikan suhteeseen. Feministinen teoria on ollut kansainvälisen politiikan marginaalissa, minkä takia koen, että feministisessä teoriassa on oma viehätöksensä. Viehätyksyys syntyy mielestäni siitä, että marginaalissa tutkimuksessa on tarjolla enemmän ”löydettävää” eli toisin sanoen mielestäni on palkitsevampaa kansainvälisen politiikan parissa (ja miksei muutenkin) käyttää uusia ja ennakkoluulottomia lähestymistapoja. Tämä on toisaalta myös luontaista kansainvälisen politiikan tutkimukselle, sillä ala on luonteeltaan nuori ja poikkitieteellinen.

Lisäksi katson myös, että feministisen tutkimuksen sisällä pohjoismaisella feministisellä tutkimuksella on oma äänensä, mikä auttaa oman näkökulman hahmottamista. Pohjoismainen

feministinen tutkimus näkee mielestäni ymmärrettävästi yhteiskunnassa erilaisia ongelmia, sillä voimme tutkia vaikka kotihoidontuen merkitystä sukupuolirooleja luovana. Tämä johtuu mielestäni esimerkiksi siitä, että Pohjoismaissa ylipäätään on käytössä tulonsiirtoja lapsiperheille tai meillä on käytössä sukupuolikiintiöitä. Esimerkiksi Ingrid Guldvik (2008) on tutkinut sukupuolikiintiökeskustelua norjalaisessa politiikassa.

Feministinen teoria haluaa purkaa sukupuolittuneita dikotomioita – feminiinisyyksiä ja maskuliinisuuksia. Nämä vastakkainasettelut tuottavat tiettyjä sukupuolirooleja, ylläpitävät sukupuolirakenteita ja samalla jäsentävät maailmaa tavalla, josta poikkeaminen on haastavaa. Tästä esimerkkinä on johdannossa kertomani huomio siitä, kuinka tietyt maskuliiniset arvot yhdistetään johtajuuteen, mikä taas voi johtaa tietynlaisten ja tiettyä sukupuolta olevien johtajien valintaan (s. 4).

Dikotomioita ovat rationaalinen ja irrationaalinen (eli tunteellinen), aktiivinen ja passiivinen, autonominen ja riippuvainen, me ja he, järjestys ja anarkia, suojelija ja suojeltava, julkinen ja yksityinen, mieli ja ruumis, kilpaileva/kilpailukykyinen ja huolehtiva, objektiivinen ja subjektiivinen, sota ja rauha, väkivaltainen ja väkivallaton sekä toimija ja uhri. Feministinen tutkimus on osoittanut, kuinka ensimmäiset vaihtoehdot pareista liitetään miehiin ja maskuliinisuuteen, kun taas toiset naisiin ja feminiinisyyteen. (Väyrynen 2007, 139–140; Shepherd 2009 sekä Hooper 2001, 43; Peterson ja Runuyan 1999, 40; Peterson ja True 1998, 19–20 sit. Kantola ja Valenius 2007, 33 ja Hooper 1998, 31–32 sit. O'Reilly 2012.)

Tarkoitukseni on käyttää yllä mainittuja käsitepareja analyysissäni. Toisaalta aineistoissani nousee esiin monia sanoja, joita ei tässä listassa mainita. En uskokaan, että dikotomiapareista voisi tehdä täysin tyhjentävää listaa, enkä usko sen olevan tarkoituksenmukaistakaan. Aineistosta olen kuitenkin pyrkinyt löytämään sanoja, jotka näiden parien ja teoriani pohjalta jakautuvat dikotomia-akselilla.

Esimerkkinä käsitepareista on dikotomia elämän jaosta julkiseen ja yksityiseen, joka näin ollen tuottaa miehiä julkisina toimijoina ja naisia yksityisen piiriin kuuluvina. On myös huomioitava, että feminiiniset ja maskuliiniset käsiteparit eivät luo jakoja vain sukupuolten välille, vaan myös rodullisia ja luokallisia hierarkioita. (Kantola 2007a, 276.) Feministisen teorian tarkoituksena ei

siis ole yksinomaan tuoda esille, tutkia ja analysoida vain sukupuolten välisiä jakoja, vaan myös erilaisia muita yhteiskunnassa vallitsevia jakoja ja voima-asetelmia.

Toinen esimerkki käsittepareista on toimijat ja uhrin. Shepherd (2009, 208–209) näkee erityisesti sodan ja rauhan dikotomian ongelmallisena. Hänen mukaansa tämä dikotomia on sukupuolittunut, harhaanjohtava ja mahdollisesti patologinen eli pakonomainen. Diskurssi johtaa siihen, että ihmiset jaetaan essentialistisiin kategorioihin. Ihmiset nähdään toimijoina ja uhreina. Miehet ovat toimijoita ja naiset uhreja. Nämä pakonomaiset kategoriat, joissa oletuksena ovat lähtökohtaiset erot miesten ja naisten välillä, tuottavat stereotyyppioita siitä, kuinka miesten ja naisten tulisi käyttäytyä. Stereotyyppiat puolestaan muuttuvat tunnistettavissa oleviksi diskursseiksi sukupuolista: maskuliinisuuden ja feminiinisuuden ympärille muodostuu narratiiveja.

Haluan liittää myös ajatuksen vastakkainasetteluista kansainvälisen politiikan maailmaan. Kansainvälisessä politiikassa valtion kanssa vastakkainasettelussa ovat anarkia, luonnontila ja yksityinen, jotka liittyvät tyypillisesti feminiinisyyteen, minkä seurauksena voidaan nähdä vuorostaan naisten sulkeminen symbolisesti valtion ulkopuolelle. Tämä tarkoittaa sitä, kuinka valtio nähdään maskuliinisena toimijana, jossa naisille ei ole sijaa esimerkiksi valtionpäämiehinä. (Kantola 2007b, 39; 43–44; Steans 1998, 48 sit. Kantola 2007b, 44.)

Näitä kahtiajakoja tarvitaan myös tuottamaan valtiota käsitteenä. Kansallisen identiteetin tuottaminen on jatkuva projekti. Suvereniteetti muodostuu valtion sukupuolittuneesta tuottamisesta. Tämä tarkoittaa sitä, että suvereenit valtiot tarvitsevat ”toisia” muodostaakseen olemassaolonsa. Toiseus voidaan nähdä pohjustavan koko kansallisvaltioaatteen. Suvereenit valtiot ja miehet erottuvat toiseudesta: anarkiasta ja naisista. (Kantola 2007a, 275; True 2001, 252 sit. Kantola 2007a, 275a.)

Toiseus on toisaalta jo myös sisällä valitsemassani asetelmassa. Kuten analyysissäni tuon esille, luovat puolueet toistensa ja aatteidensa välille vastakkainasettelua: toiseutta.

3.5. Hegemoninen maskuliinisuus

Toiseuden tuottaminen lähtee maskuliinisuuden ja feminiinisuuden dikotomiasta. Maskuliinisuuden tuottamisen tutkimus liittyy usein armeijaan, sotaan ja konflikteihin. En uskonut, että hegemoninen maskuliinisuus nousisi niin tärkeäksi aiheelle, mutta sitä käytetään usein lähestymistapana maskuliinisuuteen ja feminiinisyyteen.

Duncanson (2009, 64–65) viittaa Connelliin ja Enloeen⁵ ja näkee hallitsevan, hegemonisen maskuliinisuuden länsimaisten puolustusvoimien käytännöissä, joissa maskuliinisuutta tuotetaan voiman, kovuuden ja aggressiivisen heteroseksuaalisuuden käytäntöjen kautta. Hinojosan (2010, 179; 191) mukaan hegemoninen maskuliinisuus sisältää riskinottoa, itsekuria, fyysistä kovuutta, aggressiota, väkivaltaa, tunteiden hallintaa, heteroseksuaalisuutta ja älykkyyttä. Hinojosan määritelmät ovat armeijan maailmasta, mutta monelta osin kuvaavat hegemonista maskuliinisuutta yleisemminkin.

Toiseksi, jos maskuliinisuutta halutaan luoda, täytyy myös feminiinisyyttä rakentaa sitä tukemaan ja täydentämään. Erityisen käyttökelpoisena pidän näkemystä siitä, kuinka hegemonisen maskuliinisuuden käsite auttaa meitä ymmärtämään, miksi maskuliinisuus on niin vahvasti edelleen yliedustettuna asemissa, joihin liittyy valtaa ja vaurautta. (Duncanson 2009, 64–65.) Vaikka tämä on myös tasa-arvokysymys, on hegemonisen maskuliinisuuden käsite yksi niistä työkaluista, joilla vallan rakenteita voidaan hahmottaa ja käsitellä.

Väyrynen (2007, 138–139) näkee, että jälkimodernin feministisen rauhan ja konfliktin tutkimuksen keskiöön nousevat sodassa ja rauhassa tuotettavat feminiinisydet ja maskuliinisuudet, jotka eivät ole sidottuja biologiseen sukupuoleen. Tutkimuksen kohteena on väkivallan tuottama hegemoninen maskuliinisuus ja uhriuttava feminiinisyys. Omalle tutkimukselleni näen tämän Väyrysen huomion relevanttina toimijuutta tarkastellessa. Kun tietynlaiselle toimijalle, hegemoniselle maskuliinisuudelle, luodaan toimijapositio, jää toiseus uhrin asemaan, kyvyttömäksi toimia.

⁵ Ilman vuosilukuja.

3.6. Kansainvälinen poliittinen talous

Kansainvälisen politiikan feminististen teorian työkalujen lisäksi tärkeitä teoreettisia elementtejä työlleni on tarjonnut feministinen kansainvälisen poliittisen talouden tutkimus. Kuten muuallakin feministisessä teoriassa, on feministisessä poliittisen talouden tutkimuksessa huomioitu, kuinka yksityinen on perinteisesti ollut feminiiniä ja julkinen maskuliinista. Tämä on johtanut siihen, että perinteinen poliittisen talouden tutkimus on keskittynyt erityisesti miehiin ja heidän toimijuuteensa. Ikään kuin he eivät toimisi sukupuolittuneissa rakenteissa ja ikään kuin heidän toimintansa olisi sukupuoletonta tai sukupuolineutraalia. (Niemi ja Jyrkinen 2007, 198.)

Feministinen taloustiede näkee suuntauksensa lähtevän siitä, missä taloustieteen ja feminismin kysymykset risteävät. Feministisen tutkimussuunnan mukaan taloustiede on näennäisesti arvovapaata ja feministisen tutkimuksen on pyrittävä kyseenalaistamaan tämä arvovapaus. (Vainio 2000, 10.)

Jarva (2000) pohtii käy työn rakenteen muutosta: työelämä muuttuu koneistumisen myötä. Kuitenkin:

kun on puhuttu työstä, on keskustelussa käytetty rajoitettua työkäsittettä eli puhuttu pelkästään palkkatyöstä. Palkaton, kotitalouksissa tehtävä kotityö tai kolmannella sektorilla tehtävä vastikkeeton yhteiskunnallinen työ eivät sisälly työn loppumista koskeviin keskusteluihin, ... (emt. 97)

Feministisen talouspoliittisen tutkimuksen tärkeitä kysymyksiä kansainvälisessä poliittisessa taloudessa ovat sukupuolittuneet rakenteet ja ongelmat, jotka liittyvät ihmisten kokemaan taloudelliseen turvallisuuteen. Feministinen tutkimus on käsitellyt esimerkiksi sitä, kuinka naisten kotona tekemä työ on marginaalisessa asemassa ja kuinka tämä marginaalinen asema on tuottanut ja painottanut keskittymistä miesten hallitsemiin toimintoihin, kuten palkkatyöhön ja viralliseen, julkisen parissa olevaan talouteen.

Kuten jo aiemmin feministisen teorian yhteydessä käsittelin (s. 16), myös valtion käsitteen osiin purkaminen on tärkeää. Valtion käsitteen purku voi tapahtua esimerkiksi käsittelemällä sitä, kuinka yhteiskunta on jaettu julkisiin ja yksityisiin alueisiin. Nämä alueet tuottavat feministisen teorian mukaan sukupuolille erilaisia asemia ja rooleja, jotka yhteiskunnassa ovat hyväksyttäviä.

Valtion käsitteen purku tarkoittaa siis dikotomian purkua. Myös talouden käsite on samalla tavalla valtaa ja sukupuolirakenteita ylläpitävä kuin valtion käsitekin. (Niemi ja Jyrkinen 2007, 174; Peterson 2010, 204.)

Kansainvälisen poliittisen talouden ja feministisen tutkimuksen tulevaisuuden haaste on globalisoitua maailma, joka on entistä yhtenäisempi, mutta jossa alueelliset erot pysyvät kuitenkin suurina. Erityiseksi haasteeksi on nimettävissä lokaalin ja globaalin välinen jännite. Toinen tulevaisuuden haasteista on julkisen ja yksityisen välinen raja. Haasteena on siis se, miten julkisen ja yksityisen rajaa analysoidaan kriittisesti ja sitten määritellään uudelleen. Kuitenkin samanaikaisesti näemme kehityskulun, jossa globaali ja lokaali tulevat lähemmäksi toisiaan. Kun globaalit ja lokaalit ongelmat kohtaavat ja muodostavat uudenlaisia kysymyksenasetteluja ja asetelmia, muuttuu samalla myös julkisen ja yksityisen raja. (Niemi ja Jyrkinen 2007, 195–198.)

Niemi ja Jyrkinen jättävät mielestäni ajatuksen lokaalin ja globaalin jännitteestä turhan paljon ilmaan avaamatta sitä. Jacqueline Ellis (2008) nostaa globalisaation tutkimuksen käsitepareja: keskusta-periferia, laajentuminen-sisäänpäin vetäytyminen (push versus pull), homogeenisyys-heterogeenisyys, kulutus-tuotanto, työläiset-kosmopoliitit. Mielestäni nämä globalisaatiotutkimuksen käsiteparit voisivat olla esimerkkejä siitä, mitä lokaalin ja globaalin suhde voisi myös feministisessä kansainvälisen poliittisen talouden teoriassa tarkoittaa. Keskustan ja periferian tai miksei myös valtavirran ja marginaalin suhde sekä laajentuminen ja sisäänpäin vetäytyminen voisivat suoraan olla jonkin henkilön, poliitikon tai maan keskustelua talouspolitiikasta tai vaikkapa Euroopan unionista.

Pidän valtion ja talouden käsitteiden purkua hyödyllisinä teoriatyökaluina aineistoni käsittelyyn ja analysoimiseen. Feministisessä poliittisen talouden tutkimuksessa on käsitelty myös esimerkiksi vaihtoehtoja kapitalismille (kts. esim. Safri ja Graham 2010). Safri ja Graham käsittelevät mahdollisuuksia jälkikapitalistiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan, jossa uusien, esimerkiksi tutkimuksessa luotujen, käsitteiden kautta pystymme näkemään kapitalismin perusyksikön eli kansainvälisten yritysten rinnalla ”globaaleja kotitalouksia”. Käsitteellään globaalista kotitaloudesta he tarttuvat kansainvälisiin perheisiin, jossa raha liikkuu valtioiden rajojen yli ja mantereelta toiselle. Vaikka he kertovat nimenomaan pyrkivänsä tuomaan

konkretiaa usein liian korkealentoiseen ja teoreettiseen keskusteluun, koen tällaisten lähestymistapojen olevan jo liian kaukana aineistostani ja teoreettisesta ajattelustani.

Uskon kuitenkin, että feministisille tutkijoille marxilaisen taloustutkimusperheen ajatusten tulkinta tuottaa vähemmän ideologista ristiriitaa kuin esimerkiksi kansainvälisen politiikan realistisen, liberalistisen tai vastaavien koulukuntien ajattelijoille. Onhan feministisellä ja marxilaisella teoriolla yhtymäkohtia, mutta kuitenkin kritisaisin feministisen tutkimuksen itseisarvoista kapitalismin kritiikkiä. Koen, että muiden, esittelemieni, lähestymistapojen kautta, saa sosiaalisen todellisuuden kipupisteitä painettua paremmin ja hegemonisien diskurssien julkisivuja raaputettua rakentavammin.

3.7. Feministisen teorian kritiikki

Penttinen (2013a) on nostanut esille sen, kuinka feministisessä tutkimuksessa tutkimuskohteena on usein uhrius. Kun ensimmäisen kerran kuulin Penttisen ajatuksen tuntui, että ajatuspalikoita olisi loksautanut kohdalleen.

Taustoitin hieman: feministinen tutkimus pitää esimerkiksi erittäin tärkeänä intersektionaalista tutkimustapaa. Koko ajan monimutkaistuvan maailman koetaan asettavan vaatimuksia feministiselle tutkimukselle ja tähän vastauksena feministisessä tutkimuksessa pyritään entistä monitasoisempaan näkökulmaan. Intersektionaalisuus (*intersectionality*) on koettu hyväksyttäväksi lähestyä sitä, kuinka erilaiset syrjinnän ja toiseuden syyt leikkaavat toisiaan. Intersektionaalisuus lähestymistapana tarkoittaa, että erilaiset kategoriat huomioidaan: luokka, sukupuoli, ikä, uskonto ja etnisyys muodostavat päällekkäisiä marginaaleja ihmisille. (Lykke 2012, 14; Niemi ja Jyrkinen 2007, 196.)

Mielestäni tämä on osittain johtanut siihen, että feministisessä tutkimuksessa valitaan tutkimusaiheeksi usein jotain, mikä on jo valmiiksi toiseutta länsimaiselle hyvässä olosuhteissa elävälle mahdollisesti valkoihoiselle tutkijalle: Intian maaseudun köyhät, Perun alkuaikaiset ja niin edelleen. Mielestäni toiseutta on helpompi nähdä siellä, missä sitä jo valmiiksi on paljon. Tämä yhdistettynä feministisen teorian länsimaisuuden kritiikkiin on osittain mielestäni

johtanut siihen, että mielenkiintoisia aiheita on jäänyt tarkastelematta ja hedelmällisiä lähestymistapoja käyttämättä.

Penttinen (2013a) katsookin, että tutkimusfokuksen voisi vaihtaa uhriudesta toimijuuteen. Kuten sodan keskellä on aina iloa, ihmisten arki etenee ja tapahtuu kurjissakin olosuhteissa: elämässä on rakkautta ja onnellisia tapahtumia, niin uhreillakin on toimijuutta.

Penttinen (2013b) pohtii feministisen kansainvälisen politiikan mahdollisuuksia tutkia sodan uhriuttavan määrittelyn sijaan potentiaalia toipua ja luoda elämä uudelleen. Hänen lähestymistapansa on henkilökohtainen: *Joy and International Relations* -kirja alkaa ajatuksilla valokuvan katsomisesta ja sen pohtimisesta, millaisia rooleja valokuvan naisilla voi olla, miten kansainvälisen politiikan tulkinta ohjaa ajatuksia. Kriittisyys nousee tavasta, jolla kansainvälinen politiikka on ohittanut ihmisten kokemukset toipumisesta, parantumisesta sekä uteliaisuudesta ja avoimuudesta huolimatta ulkopuolisista olosuhteista: Penttisen mukaan kansainvälinen politiikka, myös feministinen, näkee maailman riistävänä ja epäoikeudenmukaisena paikkana. Enloe (2014) antaa lukuisia esimerkkejä siitä, kuinka työn rakenteet ovat sukupuolittuneita ja siten yksilöjä sortavia. Penttinen (2013b, 106–107) argumentoi vahvasti sen puolesta, että kansainvälisen politiikan tutkimus huomioisi myös kaiken sen positiivisen, jota maailmassa tapahtuu, ehdottaen näin ollen iloa kansainvälisen politiikan metodologiaksi.

Tämän takia haluan tutkimuksessani käyttää feminististä teoriaa analyysin välineenä ja tehdä siitä johtopäätöksiä, joilla avataan uusia keskustelun mahdollisuuksia tärkeisiin aiheisiin, en keskittyä paheksumaan sitä, että puolueiden ohjelmista ei löydy tarpeeksi feminiinejä arvoja.

4. Menetelmä: työkalut sosiaalisen todellisuuden avaamiseen

4.1. Sosiaalisen todellisuuden purku

Tutkimusmenetelmänäni käytän diskurssianalyysiä, joka purkaa sosiaalista todellisuutta ja politiikan diskursseja osiin. Aineistoni ohjelmat ja dokumentit tuottavat tietynlaista sosiaalista todellisuutta ja tarkoitukseni on tarkastella millainen tuo todellisuus on ja mitä sen olemassaolo tarkoittaa.

Diskurssit ovat käytäntöjä, jotka järjestelmällisesti tuottavat objekteja, joista puhumme (Foucault 1972, 49 sit. Howarth 2000, 7). Foucault argumentoi, että tietyt diskursiiviset säännöt mahdollistavat sen, että subjektit voivat tuottaa objekteja, lausuntoja, konsepteja ja strategioita, jotka sitten muodostavat diskursseja. Diskurssianalyysi lähtee ajatuksesta, että kaikki nämä objektit ja teot ovat merkityksellisiä. Objekteille ja teoille annettu merkitys on historiallisesti tarkoin määrättyjen sääntöjen tuote. (Howarth 2000, 7–8; Howarth ja Stavrakakis 2002, 2.) Diskurssit ovat sosiaalisia ja poliittisia konstruktioita, jotka muodostavat suhteiden järjestelmän eri objektien ja käytäntöjen välillä (Howarth ja Stavrakakis 2000, 2–3). Diskurssit ovat siis tuotettuja ja vakiintuneita puhe- ja ajattelutapoja tietystä teemasta (Jokinen 2004, 191).

Merkitysten tuottamiseen liittyvät valta eli hegemonia ja ideologia (Fairclough 1992, 86). Voidaan nähdä, että poliittinen projekti pyrkii yhdistämään diskurssin eri palaset, jotta se voisi hallita merkitysten kenttää (Howarth ja Stavrakakis 2000, 2–3). Tämä hegemoninen valta näkyy laajasti kansalaisyhteiskunnassa: koulutuksessa, ammattiliitoissa ja perheissä (Fairclough 1992, 92).

Yhteiskunnallisissa instituutioissa on mahdollista nähdä institutionaalisia hegemonisia diskursseja, jotka viittaavat vakiintuneisiin ajattelun, kielenkäytön ja toimintatapojen käytäntöihin. Instituutiot, esimerkiksi media tai koulutus, vahvistavat ja normalisoivat näitä vakiintuneita käytäntöjä. Käytännöt sisältävät ideologioita, jotka voivat olla niin sisäänrakennettuja, ettei niitä nähdä ideologisesti latautuneina: käytännöt nähdään enemmän tai vähemmän luonnollisina ja automatisoituina eli epäideologisina. (Jokinen 2004, 193; Fairclough 1992, 87; 90.)

4.2. Feministinen diskurssianalyysi

Diskurssianalyysi on metodi, joka pyrkii analysoimaan tekstiin upotettuja merkityksiä. Merkitykset heijastavat toisia diskursseja ja laajempaa diskursiivista ympäristöä, jossa kieli rakentaa sekä merkityksiä että valtasuhteita. Tutkimuksessa tarkastellaan teksteissä (kirjoitetuissa tai suullisissa) esiintyviä käsitteiden tuottamisia. Diskurssit ovat siis analyysin ”objekteja” eivätkä ikkunoita sosiaaliseen todellisuuteen tai ”totuuteen”. (Ackerly ja True 2010, 209–211, lainausmerkit alkuperäiset.) Diskurssi-käsitteen käytöstä on ollut debattia, mutta diskurssin ”oikean” määritelmän etsiminen ei ole kuitenkaan erityisen tarkoituksenmukaista, sillä diskurssin ajatus nimenomaan on, että määritelmällä on olennainen rooli tiedon luomisessa (Bacchi 2005, 198–199, lainausmerkit alkuperäiset; Bacchi 2000).

Locher ja Prügl (2009, 184–185) ovat arvioineet, että kehyksen lisäksi gender-suuntaukset eli feministiset teorit tarjoavat ”metodologisen linssin”, jonka läpi voi nähdä tiedon arvolatautuneisuuden ja totuuden kyseenalaisuuden. Juuri tästä totuuden kyseenalaistamisesta ja purkamisesta on myös diskurssianalyysissa kyse. Bacchi (2005, 198) katsoo, että yleisesti diskurssianalyysi on antanut feministisille tutkijoille mahdollisuuden kiinnittää huomiota merkitysten rakentamiseen poliittisessa elämässä.

Diskursiivinen tutkimusote toimii feministisessä tutkimuksessa Vainion (2000, 256) mukaan ongelmakohtien käsittelyssä, sillä se 1) ei etäännytä tutkimuskohteesta, 2) antaa mahdollisuuden tutkia naistutkimuksen kiinnostuksen kohteita ja 3) antaa mahdollisuuden käsitellä subjektiivisuutta.

Feministisen metodologia on ennen kaikkea sitoutumista metodien refleктоivaan ja kriittiseen käyttöön. Reflektoinnilla tarkoitetaan epistemologian vallan, rajojen, suhteiden ja tutkijan moniulotteisen aseman tarkastelua. Kyseessä on siis, miten maailmaa tarkastellaan, ei millainen tai mikä maailman tulisi olla. (Ackerly ja True 2010, 2; 6–7; Ackerly ja True 2008)

Feministiset tutkijat voivat esimerkiksi tutkia, kuinka sukupuoli ja rotu rakentuvat jokapäiväisessä puheessa. Tarkoituksena ei niinkään ole tutkia sitä, mitä ihmiset ajattelevat sukupuolen ja rodun konstruktista. (Cooke ja Woollacott 1993; Spender 1983; Weatherall and Potter 1992 sit. Ackerly ja True 2010, 210.) Bacchin (2005, 207) mukaan feministisessä

tutkimuksessa on tärkeää lähestyä diskurssianalyysia kahdesta näkökulmasta: ihmiset voivat käyttää diskursseja tiettyihin tarkoituksiin ja tietyin vaikutuksin sekä samalla tulevat käyttäneeksi niitä toimijoiden tuottajina.

Bacchi (2005, 208, kursivoinnit alkuperäisiä) yrittää selventää erotusta *diskurssianalyysin* ja *diskurssien analyysin* välillä. Jälkimmäisessä, *diskurssien analyysissa*, termiä diskurssi käytetään lyhyempänä ilmaisuna argumentointitavoille. Näin tehdessään tutkija saattaa jättää refleктоimatta vaikutusta ”feminististen uudistusstrategioiden hegemonisiin diskursseihin”. Tulkiten Bacchin tarkoittavan osittain samaa kuin Ackerly ja True yllä olevassa esimerkissä.

Yksinkertaistettuna feministisessä diskurssianalyysissa on siis mielestäni kyse siitä, että erilaisia diskursseja eli puhumisen tapoja löydetään ja havainnoidaan, sekä niiden merkitystä poliittiselle toiminnalle analysoidaan. Bacchi (2005, 208) käyttää lähestymistavasta nimitystä ”kaksoisfokus agenda”.

Tärkeät käsitteet feministisessä metodologiassa ovat itsereflektio (*self-reflection*) ja (itse)tietoisuus (*self-conscious*). Itsereflektiolla on suuri merkitys, sillä ilman sitä feministinen kansainvälisen politiikan tutkimus ei pystyisi näkemään kuinka tärkeää on tarkastella hiljaisuuksia tutuissa instituutioissa tai marginalisoitujen ja poissuljettujen ihmisten kokemuksia. (Ackerly, Stern ja True 2006, 13–14; Ackerly ja True 2006, 245–255)

Feministinen metodologia muodostaa vastakohtan perinteiselle taloustieteen tutkimukselle, jossa on suosittu käsitystä siitä, että todellisuus on tarkkailijasta erillinen ilmiö. Näin on syntynyt tietoa, joka on paljasta, aitoa ja talouden todellisuutta kuvaavaa ja selittävää. Feministinen tutkimus haastaa perinteistä tutkimusta sen positivistisesta näkökulmasta: voidaan katsoa, että positivistiselle suuntaukselle ”mahdottomia” tutkimuskohteita ovat omakohtaisuus sekä vallan ja totuuden tutkimus. (Vainio 2000.)

4.3. Feministinen epistemologia

Feministisen teorian mukaan kaikissa yhteiskuntatieteissä on subjektiivinen elementti: tutkijan ja tutkittavan asian, käsitteen tai henkilön suhde. Tutkijan on oltava reflektiivinen eli

tiedostettava subjektiivinen elementti analyysissaan, koska sillä feministisen näkemyksen mukaan kasvatetaan tutkimuksen objektiivisuutta. Henkilökohtaista kokemusta pidetään tärkeänä ja etuna, toisin kuin yleisesti perinteisissä tieteissä, joissa sen nähdään vaikuttavan tutkimusprojektin ja -prosessin objektiivisuuteen. Feminististä tutkimusta tekevät uskovat, että tietoisuus omasta henkilökohtaisesta asemasta tutkimuksessa korjaa tätä niin kutsuttua ”pseudo-objektiivisuutta”. (Tickner 2006, 27–28, lainausmerkit alkuperäiset.) Reflektiivisyys ja tietoisuus näkyvät siis esimerkiksi Ticknerin (2006) mielipiteessä tutkimuksen objektiivisuudesta.

Ackerly ja True (2006, 255–256) näkevät itsetietoisuuden feministisen tutkimuksen teoreettisen metodin kautta. Teoretisointi on jatkuva prosessi, jonka ohjaamiseen tarvitaan metodia. Ackerlyn ja Truen feministinen kansainvälisen politiikan teoreettinen metodi koostuu neljästä käytänteestä: 1) kriittinen tarkastelu, 2) sisällyttävä tutkimus, 3) tietoisien hetken valinta ja 4) kentän kollektiivinen käsitteistäminen. Näiden käytänteiden myötä tutkijasta tulee (itse)tietoinen niistä ontologisista ja epistemologisista valinnoista, jotka ovat implisiittisinä heidän metodologiassaan ja empiirisissä metodeissaan. Kaikki tutkijat eivät käytä feminististä metodia, mutta se, että jotkut käyttävät metodia myötävaikuttaa feministisen kentän määrittelyyn kansainvälisessä politiikassa.

Ensinnäkin kriittinen tarkastelu tarkoittaa sitä, että feministiset tutkijat käsittelevät kriittisesti kaikkia tutkimuksen osia ja konteksteja. He tietoisesti tarkastelevat omia ja tieteenalan ennako-oletuksia ja näistä ennako-oletuksista johtuvia ulossulkemisia. Myös valtasuhde tutkijan ja tutkittavan välillä vaatii reflektointia ja feministiset tutkijat usein kirjaavat ylös itsekriittisiä ajatuksiaan tutkimuksen tekemisen prosessista. Toiseksi, sisällyttävä tutkimus - käsitteen myötä feministinen tutkimus tarkastelee myös epistemologian vaikutuksia, sillä epistemologisiin valintoihin sisältyy aina ulossulkemisia. Empiirisessä tutkimuksessa pyritään paikallistamaan ja tekemään tarkoituksenmukaista tutkimusta marginalisoiduista ja vähemmän näkyvissä olevista lähteistä ja kohteista, mikä lisää ymmärrystämme kansainvälisistä suhteista. (Ackerly ja True 2006, 256–257.)

Kolmanneksi, tutkija tekee tietoisia valintoja. Tietoisien hetken valinta tarkoittaa sitä, kun tutkija valitsee itsetietoisien vaiheen, jolloin hän päättää sisällyttää tutkimukseen tiettyjä subjekteja ja

jättää ulkopuolelle tiettyjä. Tutkija on tietoinen tekemistään valinnoista ja niiden vaikutuksista tutkimuksen tuloksiin. Refleктоimalla asiaa tutkija paljastaa luontaiset rajoituksena kaikessa tutkimuksessaan. Neljänneksi, kentän kollektiivisella käsitteistämisellä, jossa kenttä sisältää tiedon ja sen (saavuttamisen) teoreettiset ja empiiriset ongelmat, pyritään dynaamiseen ja kehittyvään kenttään, jonka rajat liikkuvat. (Ackerly ja True 2006, 257–258.)

Ackerly ja True (2006) siis selkeästi näkevät mahdollisuuden, ei yhtenäiseen vaan kollektiiviseen feministisen tutkimuksen kenttään ja teoreettiseen metodiin. He huomioivat, että tutkimuksen sisällä on erilaisia mielipiteitä, eivätkä kaikki käytä tätä teoreettista metodia. Koen, että Ackerly ja True tekevät arvokasta teoreettista työtä pyrkiessään antamaan kiinnepisteitä feministisen tutkimuksen tekemiselle.

Zalewski (2006, 42–61) on hieman varovaisempi ja kertoo karttavansa tarkkoja määrittelyjä ja ennen kaikkea ehdottomuutta. Zalewski kuvailee runon kautta sitä, mitä feministinen tutkimus on antanut kansainväliselle politiikalle tieteenalana. Tulkitsenkin, että hän näkee tutkimuksesta olevan vaikeaa saada otetta feministisillä metodologisilla työkaluilla. Työkalut ainoastaan ”sekoittavat” tai ”pyyhkäisevät” tieteenalaa. (Lainausmerkit alkuperäiset.) Toisaalta yhteiskuntatieteiden legitiimit, perinteiset ja konventionaaliset metodologiset työkalut näyttävät nekin tukevan feministisen tutkimuksen epäonnistumista. Zalewskin mukaan työkalut, joita feministit käyttävät, ja ontologiat, epistemologiat ja metodologiat, joihin feministit uskovat, eivät ole niitä, joita konventionaalinen tutkimus kansainvälisen politiikan tieteenalalla näkee hyväksyttävinä.

Zalewskin (2006, 51–55) esittää kuitenkin keinoja päästä käsiksi maailmaan, tutkijan ja maailman välisen kuilun yli. Tähän saakka mielenkiintoisinta feministisissä metodeissa mielestäni onkin Zalewskin ajatus hiljaisuuksien tutkimisesta. Hiljaisuuksia voidaan tutkia esimerkiksi tarkastelemalla vitsejä, joissa ”näkymättömän tai vaiennetun läsnäolo tulee esille”. Esimerkiksi maskuliinisuutta tutkiessa onkin käytetty varusmiesten tekemiä lehtiä, jotka sisältävät vitsejä, sarjakuvia ja muita humoristisia näkemyksiä (varuskunnan) elämästä. Näin pyrin tekemään tarkastellessani ongelmia, joita dokumenteissa esiintyy. Niiden taustalla on hiljaisia oletuksia siitä, millainen maailma on tai sen tulisi olla. Lisää ongelman esitysten tarkastelusta seuraavassa kappaleessa.

Vainio (2000, 255, kurssiivi alkuperäinen) määrittelee onnistunutta feminististä talousanalyysiä, tutkimukseksi, joka: *”tuottaa taloutta tilallistavaa ja ajallistavaa, ja juuri siitä syystä syyn ja seurauksen rakenteen ohittavaa tulkintaa”* siitä, millaisia ehtoja talouden läsnäololla on.

4.4. Menetelmän käyttö

Yksinkertaisimmillaan menetelmän käytössä on kyse käytännön työkaluista: mitä aineistosta konkreettisesti etsitään. Jokinen (2004, 196–197) katsoo, että diskurssianalyysiä tehdessä hyviä tarkastelun kohteita ovat esimerkiksi kiertoilmaukset tai muut mahdolliset kielikuvat. Ajattelen, että esimerkiksi ihmisten sijaan voidaan käyttää monenlaisia termejä: työvoima, työvoiman tarjonta tai muuttoliike. Tärkeää on kuitenkin mielestäni feministisessä diskurssianalyysissä ennen kaikkea pyrkimys diskurssien seurausten pohtimiseen, kuten Bacchi (2005, 208) jaotteli diskurssin tunnistamisen ja niiden analysoimisesta.

Kun käsitteet linkittyvät toisiinsa, luovat ne diskursseja, esimerkiksi maskuliinisuuden ja feminiinisuuden diskursseja. Esimerkiksi sukupuolten diskursseja luodaan maskuliinuuksilla ja feminiinisyksillä. Maskuliinisia ovat vahvat, rationaaliset, voimakkaat ja sitkeät miehet. Sille vastakohtaan luo feminiinisuuden diskurssi, jolle tyypillisiä ovat pehmeät, irrationaaliset, heikot ja lempeät naiset. Kuitenkin maskuliinuuksien ja feminiinisyksien merkitysten luomat kokonaisuudet ja dikotomiat ovat osa poliittista projektia, joka menee pidemmälle kuin sukupuolten väliset merkityssuhteet. (Duncanson 2009, 66–67.)

Diskurssianalyysin mukaisesti tarkastelen vakiintuneita ajattelu- ja puhetapoja. Analyysissäni etsin vastauksia siihen millaisia ajatuksia työn käsitteen taustalla on: mikä esitetään epäideologisenä, kuka on äänessä, kuka määrittää diskurssia, millaiset subjektipositiot ovat mahdollisia ja kuka tuottaa järjestelmää.

Tarkastelen, mikä diskurssissa kuvataan ongelmana ja mitä se tarkoittaa ongelman tuottamisen kannalta. Bacchi tarjoaa kysymyksiä aineiston tarkasteluun: Millaisia subjektiviteetteja rakentuu? Kuka hyötyy esityksistä? Mitä esityksissä ei problematisoida? (Bacchi 1999, 12–13.)

Kun analyysin kohteena ovat ongelman esitykset ja tulkinnat, analysoimme itse asiassa diskursseja, sillä ongelma ja ratkaisu luodaan diskurssissa (Halonen 2007, 207).

Bacchin (1999; 2009) lähestymistavan tarkoituksena on tarkastella sitä, mikä politiikan muotoiluissa esitetään ongelmaksi, esimerkiksi "EU:n tasa-arvopolitiikalla edistetään EU:n kilpailukykyä", joka pyritään purkamaan osiin ja paljastamaan politiikan oletukset. Edellisen lauseen taustalla voidaan nähdä kapitalistinen talousnäkemys ja kyseenalaistaa se tasa-arvon edistämisen motiivina.

Toiseuden ja ongelman esitysten tarkastelussa on kyse siitä, että merkitysten rakentamista puretaan osiin. Esimerkiksi O'Reilly (2012, 531) on tarkastellut sitä, kuinka dikotomian luominen epärationaalisten ja rationaalisten, vastuuttomien ja vastuullisten sekä epäkypsien ja kypsien ja toiseuden "demonisointi ja marginalisointi" konseptualisoi ja legitimoit tietynlaista politiikkaan. O'Reilly (2012) tarkasteli tutkimuksessaan konfliktinjälkeistä rauhanrakentamista Bosnia-Herzegovinassa. Kuitenkin toisin kuin esimerkiksi O'Reilly tutkimuksessaan operaation johtajan maskuliinisuudesta, en näe että europuolueilla olisi yhtenäistä tai yhtä yksittäistä puhumisen tapaa. Puolueiden ohjelmissa yhdistyvät kansallisten puolueiden erilaiset mielipiteet ja ne ovat näin ollen aina jonkin verran kompromisseja.

O'Reillyn (2012) tutkimus antaa mielestäni hyvän käytännön esimerkin feministisen dikotomiatutkimuksen tekemisestä. Omalle tutkimukselleni ovat mielestäni kaikista tutkimuksesta relevanteimpia juuri ne, joissa dikotomiatarkastelulla on saatu aikaan johtopäätöksiä.

O'Reilly (2012, 530–531; 539; 543) katsoo, että rauhaa rakentavien toimijoiden diskurssien ja käytäntöjen tarkastelu on tärkeää, sillä sukupuolittuneet valtasuhteet muodostuvat niissä. Sukupuolittuneiden diskurssien "mobilisointi" antaa korkeamman aseman tietyille identiteeteille: auktoriteetti, edistys, rationaalisuus ja kypsyys. Samaan aikaan kun toisenlaiset identiteetit – toiseus – jää hierarkiassa alakynteen: poikkeava, lapsellinen, epärationaalinen. Tällaisesta asetelmasta hyötyy esimerkiksi Bosnia-Herzegovinan tapauksessa Bosnia-Herzegovinan korkea edustaja, jonka käyttämät keinot rauhan aikaansaamisen asetelma legitimoit. Keskittyminen ennen kaikkea edistymiseen valtion instituutioissa, infrastruktuurin

uudelleenrakennuksessa ja taloudellisten reformien luomisessa tarkoittaa, että tunteellinen ulottuvuus konfliktista jää käsittelemättä.

4.5. Puolueiden politiikka tutkimuksen kohteena

Tarkoitukseni ei alun perin tai vielä työni kirjoittamisen aikanakaan ollut valita erityisen erikoista tutkimuksen aihetta. Feministisen teorian kautta on analysoitu paljon tasa-arvopolitiikkaa, millaisia arvoja ja tavoitteita tasa-arvopolitiikalla on. Feministisen teorian kautta on myös käsitelty paljon konflikteja ja feminiinisyyksien ja ennen kaikkea maskuliinisuuksien rakentumista niissä. Olin yllättyneet, kun puolueiden ohjelmien, puolueiden muun yleispolitiikan tai työllisyyspolitiikan feminististä analyysiä ei löytynyt. Esimerkiksi Euroopan unionista ja kansallisesta politiikasta feminististä analyysiä on tehty (kts. esim. Kantola 2010; Guldvik 2008).

Tutkielmassani ja analyysissäni tukeudun siis ennen kaikkea feministiseen analyysiin, jota on tehty tasa-arvopolitiikasta ja konflikteista. Osittain ne ovat yhdistettävissä aiheeseeni ja osittain taas ei. Monesti tutkimuksissa päädytään siihen, että politiikkaa tehdään maskuliinisesta näkökulmasta ja esitellään johtopäätöksissä vaihtoehtoa sille, mitä feministinen politiikka olisi tarkoittanut (kts. esim. O'Reilly 2012). Tämä toi vaikeuksia käsitellä puolueiden ohjelmissa olevia feminiinejä arvoja: mitä tarkoittaa, kun toimija haluaakin arvottaa toimintansa feminiinien arvojen pohjalta?

4.6. Analyysin rakenne ja aineisto

Käytän aineistona kolmen europuolueen vaaliohjelmia sekä erilaisia muita materiaaleja. EPP:llä on selvästi pisin vaaliohjelma ”*EPP Action Programme 2014–2015*”, jonka pituus on 40 sivua. Ohjelmassa käsitellään laajasti erilaisia teemoja aina työstä suhteisiin Venäjän kanssa (EPP Action Programme 2014). PES ja ALDE-puolue ovat tehneet lyhyet ohjelmat: PES:n manifesti on 4 sivua: *Kohti uutta Eurooppaa* (PES Manifesto 2014) ja ALDE-puolueen manifesti 8 sivua: *Toimiva Eurooppa* (ALDE Election Manifesto 2014).

PES:n ja ALDE:n ohjelmien lyhyiden vuoksi käytän lisäksi seuraavaa aineistoa: kärkiehdokas Martin Schultzin vappupuhe (Schultz 2014), PES:n ohjelma ”A new momentum for Europe

2012”, ALDE:n lehdistötiedote 30.1.2014, “2014 European Semester - no complacency in implementation” ja kärkiehdokas Guy Verhofstadtin (2013) puhe.

Kaikki käyttämäni materiaali on englanniksi. Puolueet ovat myös kääntäneet europuolueensa ohjelman suomeksi, mutta käännösten tarkkuudesta on käyty kiistelyä⁶ ja käännökset eivät olleet saatavilla, kun aloitin työni.

Analyysissä tarkastelen aineistoa feministisen teorian ja diskurssianalyysin kautta. Kiinnitän huomioni analyysissäni ensinnäkin työn ja talouden tematiikkaan. Jokaisesta aineistosta olen tarkastellut työn kuvailua ja ennen kaikkea millaisilla arvoilla eli dikotomioilla sitä kuvaillaan. Toiseksi tarkastelen millaisia ongelmia puolueet löytävät erityisesti työhön liittyen. Ongelman esitykset ovat Bacchin (1999) tapa tehdä diskurssianalyysiä: käsitellä sitä, mikä otetaan annettuna tietyn tahon ajattelussa. Kolmanneksi tarkastelen toiseutta: mikä esitetään toiseudeksi tai uhkakuvaksi. Ensimmäisessä tarkastelussa pysyn erityisesti työn teemoissa, mutta kahdessa seuraavassa, ongelman esityksissä ja toiseuksissa, käsittelen politiikkaa talouteen liittyen myös yleisemmällä tasolla.

Nämä näkökulmat ovat valintojani, joiden kautta haluan lähestyä puolueiden ajattelua. Näkökulmiksi olisi mahdollista valita monia muitakin, mutta itse koin nämä hyviksi lähtökohdiksi ja kiintopisteiksi analyysille.

Pääkysymykseni on: *”Millaisia työn diskursseja europuolueiden vaaliohjelmassa tuotetaan ja rakennetaan?”*. Lisäksi apututkimuskysymyksinäni ovat: *”Miten työn diskursseja rakennetaan?”,* *”Millainen on yleinen työn diskurssi?”* ja *”Millaisia poikkeamia tässä diskurssissa on?”* sekä lisäksi myös kysymykset *”Miten ohjelmat tuottavat kokonaisuuksia, joita ei kyseenalaisteta? Mitä otetaan annettuna ja miten näitä itsestäänselvyyksiä tuotetaan? Mitä esityksissä ei problematisoida?”*

⁶ Kansanedustaja Timo Heinonen (kok.) syytti keskustaa ALDE-ohjelman ”räikeistä käännöksistä”. (Verkkouutiset 21.5.2014)

Suosittuja aiheita feministisessä kansainvälisen politiikan tutkimuksessa ovat viime aikoina olleet esimerkiksi maskuliinisuus konflikteissa ja sodissa. Myös naisten asema ja representaatiot eri kulttuureissa ovat suosittuja tutkimuksen kohteita. Kuten jo aiemmin totesin feministisen teorian kritiikissä (s. 25), näkökulmani on se, että feministisessä tutkimuksessa valitaan tutkimusaiheeksi usein jo jotain, mikä on valmiiksi toiseutta. Penttinen (2013a) on vastaavasti esittänyt uuden tutkimusnäkökulman, jonka mukaan tutkimuksen kohteena pitäisi olla esimerkiksi sukupuolispesifin väkivallan sijaan sukupuolispesifi sinnikkyys eli naisia ei tulisi nähdä vain uhreina vaan myös toimijoina. Näitä kysymyksiä pyrin tarkastelemaan näkemättä ketään rakenteiden tai diskurssien uhrina, vaan ehkä mahdollisesti tuomaan esille erilaisia toimijuuksia, joita näiden puitteiden valossa on kuitenkin mahdollista saada.

Kolmen suurimman puolueen nimistä palauttaisin vielä muistiin lyhenteet: Euroopan kansanpuolueen (EPP), Euroopan sosialidemokraattinen puolueen (PES) ja Euroopan liberaalidemokraattinen puolue (ALDE-puolue). Kuten EPP lyhentää ALDE nimensä ryhmänä ja puolueena samaksi kirjainyhdistelmäksi, mutta toisin kuin EPP se käyttää puhuttaessa puolueesta liitettä ”-puolue” ALDE:n jälkeen. Selvyiden vuoksi teen myös niin työssäni eli kansanpuolue on EPP, sosiaalidemokraattinen puolue PES ja liberaalidemokraattinen puolue ALDE-puolue. Analyysissäni olen käyttänyt myös ALDE-parlamenttiryhmän materiaalia, jolloin käytän nimitystä ALDE.

Valitsemisani vaaliohjelmissa ja materiaaleissa ovat edustettuina Suomesta puolueet: kokoomus, kristillisdemokraatit, sosiaalidemokraatit ja keskusta sekä RKP. Pohdin paljon puoluevalintoja, koska koin, että tärkeä työskentelyyni vaikuttava tekijä on se, että olen eduskunnassa töissä Kokoomuksen eduskuntaryhmässä. Kokoomus kuuluu Euroopan kansanpuolueeseen, joten koin tavallaan seisovani aidan molemmin puolin eli analysoimassa puolueita ja mukana politiikassa työni kautta.

Olin aloittanut pro gradu -työni prosessin ja valinnut aiheeni jo ennen kuin aloitin työni eduskunnassa ja työpaikkani kuvaakin hyvin kiinnostuksenkohteitani. Työni on antanut minulle mahdollisuuksia, olen esimerkiksi haastatellut entistä esimiestäni, entistä pääministeriä Jyrki Kataista hänen näkemyksistään europuolueisiin.

Toisaalta työni tuo tutkimukseeni tiettyjä rajoitteita, joita minun voi olla itse vaikea nähdä. Yhden näistä arvioisin olevan se, että pidän poliittista retoriikkaa hyvin luonnollisena ilmaisun keinona: se on yksi työvälineeni ja kuuluu jokapäiväiseen arkeeni. Toisaalta sitä voi pitää myös vahvuutena, että olen tottunut tulkitsemaan poliittista retoriikkaa: sitä, mitä abstrakteilla ilmaisuilla halutaan häivyttää.

5. Analyysi: diskurssien, ongelmien ja toiseuden rakentamista europuolueiden vaaliohjelmissa

5.1. Lähtökohdat aineiston tutkimiseen: feministisen tutkimuksen kollektiivinen kenttä

Feministinen teoria pitää mielestäni luonnollisena sitä, että kirjoittajalla on ennako-oletuksia aineistonsa suhteen. Itse pidän luonnollisena, että kirjoittajalla on teoriasta riippumatta ennako-oletuksia, sillä se on yksi tieteellisen kirjoittamisen lähtökohdista. Vähän samalla tavalla kuin kerron tekeväni pro gradu -työtä, yksi ensimmäisistä kohtaamista kysymyksistä on: mikä on hypoteesisi?

Hypoteesini on jatketta sille, minkä olen asettanut tutkimusongelmakseni: sukupuolittuneilla käsityksillä on seurauksia: ne ylläpitävät, uudelleen rakentavat ja luovat valta-asetelmia. Hypoteesini on, että näitä valtarakenteita löytyy diskursseista, joita puolueet sekä luovat että toistavat omissa ohjelmissaan.

Käsittelin feministinen diskurssianalyysi -kappaleessa (s. 28) Ackerlyn ja Truen (2006, 255–256) ajatusta siitä, että teoriaa käyttäessä on tehtävä 1) kriittinen tarkastelu, 2) sisällyttävä tutkimus, 3) tietoisien hetken valinta ja 4) kentän kollektiivinen käsitteistäminen. Kuten Ackerly ja True huomauttavat, tekee tutkija tietoisia valintoja. Olen tietoisesti valinnut aiheen ja jättänyt paljon ulkopuolelle. Tiedostan myös, että käytän valtaa suhteessa aineistooni, olen itse valinnut teoreettiset ja menetelmälliset lähestymistapani sekä aineistoni, se vaikuttaa kaikin tavoin johtopäätöksiini.

Koen kuitenkin, että aineistostani ja teoriapalikoistani muodostuu hyvä kokonaisuus, kuten olen aiemmissa kappaleissa perustellut, mutta samalla paljon olisi voinut muuttaa: olisin voinut valita toisen teorian, menetelmän, aineiston tai aineiston rajauksen. Jouduin pohtimaan paljon tarkasteluun otettavien puolueiden määrää ja sitä, mitkä puolueet valitsen.

Analyysissä tein paljon erilaisia valintoja. Olen esimerkiksi jaotellut puolueet omiksi kappaleikseen ja aloitan aina puolueen diskurssin läpikäynnin taulukolla, johon olen listannut ohjelmasta ja puolueen muista dokumenteista poimittuja käsitteitä. Taulukot toivat analyysiin

selkänöjaa: ne antavat nopeasti visuaalisen käsityksen puolueiden käyttämästä termistöstä. Taulukoihin olen valinnut löyhästikin työhön liittyviä termejä antaakseni mahdollisimman kattavan kuvan puolueen ajatuksista. Kuten teoria-kappaleen yhteydessä esittelin (s.21), kaikkia sanoja ei löydy mistään valmiista listasta, mutta olen pyrkinyt tekemään listausta, joka sopii yhteen maskuliinisten ja feminiinien dikotomioiden kanssa, sillä dikotomiat ne eivät ole yksiselitteisesti esimerkiksi adjektiiveja tai substantiiveja vaan ennemminkin erilaisia käsitteitä tai ilmaisuja.

Taulukoiden suluissa oleva numero kertoo ohjelman sivunumerosta, jolta käsite puolueen ohjelmasta löytyy. Analyysiin olen lisäksi poiminut muita lähteitä kuten analyysin rakenne ja aineisto -kappaleessa esittelin (s.35–38).

5.2. EPP: Työräkasta kasvua

5.2.1. Dikotomian tarkastelua

Maskuliinisia	Feminiinejä
Vastuullisuus (s. 2)	Turvallisuus kaikilla elämän aloilla (2)
[Talous]kasvu (2)	Onnellisuus (2)
Strategia tulevaisuudesta (3)	Solidaarisuus (2)
Vahvempi EU (4)	Sukupuolten välinen tasa-arvo (3)
Voima (5)	Sosiaalinen koheesio (3)
Poliittinen valta (5)	Rauha (5)
Vauraus (5)	Sosiaalinen oikeudenmukaisuus (7)
Tieto (5)	Sosiaalinen kehitys (9)
Vahvempi ja vauraampi Eurooppa (5)	Köyhyys (10)
"Olemme vahvempia yhdessä" (6)	"without leaving people behind" (12)
Taloudellinen ja poliittinen johtajuus (7)	Vastuuttomat riskit (14)
Kilpailukykyinen (7)	Kansalaisyhteiskunnan ruokkiminen (24)
Joustava (7)	
Talouden vahvistuminen (7)	
Taistelu köyhyyttä vastaan (10)	
EU:n kasvu vahvemmaksi (10)	
Kilpailu globaalissa maailmassa (12)	
Vahvat ja muuntautumiskykyiset taloudet (12)	
Koko talouden tasapaino (14)	

Tehokkuus (20)	
Tuottavuus (20)	

Taulukko 1. EPP:n työhön liittyviä maskuliinisia ja feminiinisiä käsitteitä.

EPP:n Eurooppa on ”vahvempi” ja ”vauraampi”, sekä myös rauhallisempi. Työtä ja työpaikkoja saadaan lisää, kun Euroopan unionista tulee ”vahvempi”. EPP:n argumentaatiossa korostuvat maskuliiniset arvot ja keinot, mutta myös feminiiniset arvot rauha ja heikommasta huolehtiminen ovat vahvasti mukana ohjelmassa.

Työtä EPP:n ohjelmassa käsitellään ennen kaikkea siitä näkökulmasta, miten kasvua ja sitä kautta työpaikkoja saadaan lisää. Paljon käsitellään sitä, miten olosuhteet kasvulle ja työlle luodaan. EPP pitää tärkeänä, että EU-maiden taloudet palaavat talouskasvuun, joka tuo työtä. EPP nimeääkin ”oikeanlaiset olosuhteet kestäväälle kasvulle ja työpaikkojen luomisen Euroopassa” päätavoitteekseen seuraavalla viidelle vuodelle. Näillä maskuliinisilla keinoilla saavutetaan feminiinejä arvoja, kuten ”onnellisuus” ja ”solidaarisuus”. (EPP Action Programme 2014, 1–3; 7.)

Ohjelmaan sisältyy elementtejä dikotomian molemmilta puolilta, mutta työn diskurssiin liittyy paljon maskuliinista:

Reformit ovat nyt välttämättömiä varmistaaksemme oikeiden olosuhteiden olemassaolon uusien työpaikkojen luomiselle ja taataksemme sosiaaliturvamallin kestävyuden. Kuten monet maat Euroopassa ovat näyttäneet, aikainen reformien implementointi *modernien, innovatiivisten ja kilpailukykyisten* talouksien rakentamiseen päällystää tietä *dynaamisempien* talouksien luomiseen ja uusiin työpaikkoihin. (EPP Action Programme 2014, 7, kursivoinnit lisätty.)

Kasvun olosuhteiden rakennus jatkuu poimimalla arvoja ja keinoja dikotomian molemmilta puolilta: EPP katsoo talouksien ja teollisuuden edellytysten parantamisen tapahtuvan sosiaalisen markkinatalouden periaatteilla: kilpailukyky ja yrittäjyyden vapaus yhdistetään sosiaaliseen oikeudenmukaisuuteen ja vastuullisuuteen. (EPP Action Programme 2014, 2; 7.)

Maskuliinisiin arvoihin liittyen EPP painottaa, että pystyäkseen paremmin palvelemaan eurooppalaisia tarvitsemme ”vahvemman” Euroopan unionin. Maskuliinista tarinaa kertoo

myös se, kuinka EPP:n mukaan EU:ssa on jaettu voimaa, poliittista valtaa, vaurautta ja tietoa. (EPP Action Programme 2014, 4–5)

Hegemoninen maskuliinisuus rakentuu tunteiden hallinnasta ja älykkyydestä sekä maskuliinisuus ylipäättään rationaalisuudesta, järjestyksestä ja toimijana olemisesta. Hegemonisen maskuliinisuuden diskurssi rakentuu EPP:n ohjelmassa ennen kaikkea sen näkemyksissä johtajuudesta. EPP katsoo ohjelmassaan, että EU:lla on taloudellinen vauraus ja kulttuurilliset resurssit, joiden myötä EU:lla on vastuu käyttää niitä säilyttämään taloudellinen ja poliittinen johtajuus (EPP Action Programme 2014, 7.) EPP näkee omien sanojensa mukaan itsensä johtavana voimana Euroopan integraatiossa. EPP kertoo ohjelmassaan olevansa osa vastuullista hallitusta. (EPP Action Programme 2014, 2)

EPP:n näkemys resurssien käytöstä edustaa rationaalista maskuliinisuutta: työpaikkoja luodessa ovat etusijalla toimet, joilla olosuhteet luodaan ”oikeiksi”. EPP:n mielestä vain olemassa olevaa rahaa ja olevia resursseja voidaan käyttää. EPP toteaa ohjelmassaan, ettei halua velkaannuttaa ”meidän lapsiamme”. ”Planeettamme, vapautemme ja resurssiemme” on EPP:n mukaan kestettävä ja niitä tulee kohdella huolella. (EPP Action Programme 2014, 2)

EPP on dikotomian maskuliinisella puolella puhuessaan kilpailukyvystä ja tuottavuudesta, jotka ovat molemmat feministisen teorian esimerkkejä maskuliinisista käsitteistä: ”*Kilpailukyvyn ja tuottavuuden* lasku on yksi pääsyyistä kriisiin Euroopassa. Taloutemme voivat *kilpailla* globalisoituneessa maailmassa vain, jos ne ovat *vahvoja* ja pystyvät *sopeutumaan*.” Maskuliinista on myös keskustelu tietoon perustuvasta yhteiskunnasta. EPP:n mukaan tieto on keskeistä töiden luomiselle ja tietopohjaisen yhteiskunnan on rakennuttava siten, että ketään ei jätetä jälkeen. (EPP Action Programme 2014, 11–12, kursivoinnit lisätty.)

Työssä EPP keskittyy palkkatyöhön: julkiseen työhön. EPP vaatii tuloksia ”taistelussa” köyhyyttä vastaan ja nimeää keinoksi reilut palkat. Reilut palkat tulee EPP:n mukaan toteuttaa maakohtaisesti kansallisten työlakien mukaisesti. (EPP Action Programme 2014, 10.) ”Reilut palkat” asettuu mielestäni dikotomian feminiinille puolelle, kun sitä peilataan esimerkiksi ”kilpaileva/kilpailukykyinen ja huolehtiva” ja ”autonominen ja riippuvainen” -dikotomioihin.

Samalla EPP painottaa ohjelmassaan, että ihmisillä on oltava tunne turvallisuudesta kaikilla elämän osa-alueilla (EPP Action Programme 2014, 2). Turvallisuuden laaja huomioiminen on feminiini tapa ajatella turvallisuudesta. Maskuliinista olisi huomioida vain valtioiden välinen turvallisuus eikä erilaisia turvattomuuden muotoja, joita kansallisesti ihmiset voivat kokea. EPP liikkuu valtioiden välillä kuvaillessaan, kuinka ”kaikki jäljellä olevat työvoiman liikkumista EU-jäsenmaiden välillä rajoittavat esteet on purettava, kunnioittaen sosiaalisia standardeja kansallisella tasolla” (EPP Action Programme 2014, 9). Vaikka EPP pyrkii näkemään EU:n yhtenäisenä tilana, jossa työn perässä voi liikkua, painottaa se kuitenkin samalla kansallisia standardeja, luoden samalla vastakkainasettelun EU:n ja muun maailman välille. Arvioisin siis globalisaation tutkimuksen kautta (Ellis 2008), että pyrkimys on kuvata kosmopoliittia yksilöä, mutta ääneen sanottu raja maiden ja ääneen sanomaton raja EU:n ja muun maailman välillä palauttaa yksilön työläiseksi.

EPP:n feminiinejä arvoja edustavat näkemykset siitä, että tulevien sukupolvien onnellisuus on tärkeää ja että EU:ssa pitäisi laittaa uusi painoarvo solidaarisuudelle. Onnellisuus ja solidaarisuus toisaalta tavoitteina toteutuvat EPP:n mukaan maskuliinisilla keinoilla: julkisen talouden tasapainotuksilla, talouksien modernisoinnilla, tietoon investoinnilla, innovaatioilla ja talouden hallinnoinnin vahvistamisella Euroopassa. (EPP Action Programme 2014, 2) Esimerkiksi PES:n kanta vastaavien tavoitteiden saavuttamiseen on erilainen eli PES:n puheessa erityisesti leikkaukset, on juuri se, joka on aiheuttanut työttömyyttä ja toivottomuutta.

EPP painottaa myös sitä, että EPP:n miehet ja naiset ovat parantaneet ja laajentaneet EU:ta, joka on mahdollistanut rauhan, turvallisuuden ja vaurauden (EPP Action Programme 2014, 5.) Rauha edustaa yhtä feminiineistä arvoista, kun taas turvallisuus ja vauraus maskuliinisiin arvoihin.

Työllisyydessä EPP tavoittelee naisten työllistymisen kasvua. Syiksi EPP nimeää sukupuolten välisen tasa-arvon sekä taloudellisen ja sosiaalisen kehityksen. Lisäksi EPP haluaa poistaa eurooppalaista työmarkkinoiden segregaatiota. (EPP Action Programme 2014, 8–10). Naisten työllistymisen edistäminen talouskasvun parantamiseksi on hyvin talouslähtöinen näkökulma, eikä tavoittele kaikkien tasa-arvoa, vaan ennen kaikkea korkeasti koulutettujen naisten

parempaa asemaa työelämässä. Tasa-arvo itseisarvona ja sosiaalinen kehitys taas ovat arvoina feminiinejä.

Feminiinejä arvoja edustaa myös erilaisten ryhmien huomioiminen. EPP:n ohjelman mukaan ”me tarvitsemme integroidun strategian ikääntyneiden työntekijöiden mukaan ottamiseksi työmarkkinoilla.” (EPP Action Programme 2014, 10.)

EPP:n rakentama rooli näyttäytyy mielestäni kuitenkin myös osin maskuliinisen ohjaavana. EPP on ”vastuullinen”, ei halua velkaannuttaa ”meidän lapsiamme” ja haluaa säilyttää EU:n taloudellisen ja poliittisen johtajuuden (EPP Action Programme 2014, 1).

EPP:n työn diskurssi rakentuu dikotomiana maskuliinisen ja feminiinisen vuoropuhelussa. Ohjelmassa toivotaan kilpailukykyä ja joustavuutta, mutta painotetaan myös sosiaalista oikeudenmukaisuutta ja vastuullisuutta.

5.2.2. Ongelmana uudistusten tekeminen, kasvun aikaansaanti ja nuorisotyöttömyys

EPP esittää ohjelmassaan talouteen liittyväksi ongelmaksi sen, jos uudistuksia tai reformeja ei pystytä tekemään. Uudistuksien tekeminen on EPP:n mukaan edellytys sille, että pystymme luomaan oikeat olosuhteet uusien työpaikkojen syntyyn ja turvaamaan sosiaaliturvamallimme. EPP:n mukaan uudistusten viivästyminen tarkoittaa kasvun viivästy mistä ja taas, jos kasvu viivästyy, vaarantuu sosiaaliturvamallimme. Sosiaaliturvamalli on EPP:n mukaan yksi sosiaalisen markkinatalouden pääpilareista. (EPP Action Programme 2014, 7)

Kilpailukyky ja yksityisten investointien houkuttelemisen ovat EPP:n mielestä keinoja vastata ongelmaan: luoda olosuhteet, joissa työpaikkoja syntyy ja sosiaaliturvamalli pystytään turvaamaan. Rakenteellisia uudistuksia vaaditaan ohjelmassa myös siksi, että ”demografisiin muutoksiin” tulee varautua. Kilpailukyky, koulutus, teollisuuden ja yrittäjyyden uusi henki ovat EPP:n mukaan edellytyksiä vauraudelle. (EPP Action Programme 2014, 8)

EPP näkee korkeat työttömyysluvut ja erityisesti nuorisotyöttömyyden ”vaarana sosiaaliselle koheesiolle”, sillä se tekee tavoitteiden – kestävä kehitys, kasvu ja kilpailukyky – saavuttamisesta vaikeampaa. Se on myös huono asia eurooppalaiselle tietotaidolle, innovaatiomahdollisuuksille ja henkilöresursseille. (EPP Action Programme 2014, 8)

EPP näkee erilaisia ongelmia ja esittää niihin ratkaisujaan: ennen kaikkea reformien tekoa ja kasvun olosuhteiden parantamista. Ongelman asettelu antaa vähän tarttumapintaa pohtia EPP:n näkemysten vaikutusta ihmiselämän ”kaikilla aspekteilla” (EPP Action Programme 2014, 1), joista EPP ohjelmansa ensimmäisessä kappaleessa puhuu.

EPP vastaa esittämiinsä ongelmiin rationaalisin keinoin: reformit ja kasvuolosuhteiden parantaminen. EPP:n mielestä reformien on oltava uudistuksia terveyssektorille, eläkejärjestelmiin, työmarkkinoihin ja opetusjärjestelmään (EPP Action Programme 2014, 8). Sekä terveyssektori, eläkejärjestelmä että opetusjärjestelmä ovat vahvasti yhteydessä työmarkkinoihin. Keinot ja tavoite ovat maskuliinisen rationaalisia: uudistuksia. Tavoite on kuitenkin EPP:n ongelma-ajattelussa feminiini: sosiaaliturvamallin turvaaminen.

5.2.3. Toiseutena sosialismi, populismi ja ”puhujat”

Toiseudeksi katson EPP:n määrittelevän sosialistit ja populistit. EPP kertoo vastustavansa sosialisteja ja populistieja, sillä sosialistit haluavat EPP:n mielestä tehdä lyhytnäköisiä ratkaisuja EU:ssa, kuten painaa rahaa holtittomasti. Populistit taas EPP:n mukaan tarjoavat väärää ”ratkaisuja”. (EPP Action Programme 2014, 3)

EPP:n mukaan toisten poliittisten puolueiden ehdottama vastuuton julkinen rahankäyttö johtaa ”väistämättä taloudelliseen ja sosiaaliseen katastrofiin”. Vastuuton julkinen rahankäyttö on EPP:n mukaan yhteydessä heikentyvään kilpailukykyyn, huonosti säädeltyihin pankkeihin, työttömyyteen, suuriin velkoihin ja turvattomaan sosiaaliturvaan. (EPP Action Programme 2014, 11).

EPP katsoo myös, että kun ”muut” ovat puhuneet, niin ”me” olemme toimineet eli toiseus määritetty tekemisen kautta. Muita ovat ne, jotka ovat puhuneet ja tekijät ovat EPP:n ”me”.

EPP:n ohjelman mukaan ”toiset” puhuvat sosiaalisesta oikeudenmukaisuudesta ja oikeuksista, mutta eivät kerro, kuinka näitä tavoitteita edistettäisiin. EPP:n ”me” ovat niitä ihmisiä, jotka käyttävät vastuullisesti rahaa: ”Emme halua velkaa, jonka lapsemme ovat pakotettuja maksamaan takaisin. Siksi me voimme käyttää vain meillä olevia rahoja ja resursseja.” (EPP Action Programme 2014, 1; 5) Kuten ALDE-puolue omassa retoriikassaan, tekee EPP EU-tasosta analogian perheeseen: kotitalouteen.

Kuitenkin puhuessaan kriisistä EPP tulee ohjelmassaan päätelmään, jonka mukaan talouskriisi on johtanut erittäin vaikeisiin haasteisiin, jotka ”meidän täytyy yhdessä” pyrkiä ratkaisemaan. EPP:n mukaan ”me kaikki” olemme osallisena EU:ssa. Tämä ei EPP:n mukaan ole ensimmäinen kriisi, josta ”me” pääsemme yli. Jos teemme ”oikeita päätöksiä” Euroopasta voi tulla vahvempi ja vauraampi kuin aiemmin. (EPP Action Programme 2014, 5)

EPP:n toiseus rakentuu kokonaisuudesta, jossa muiden ratkaisut ovat väärinä, mutta lisäksi heillä ei ole toimijuutta tai he eivät ota toimijuutta tilanteessa: toiset vain puhuvat.

5.3. PES: Keskeistä on nuorisotakuu

5.3.1. Dikotomian tarkastelua

Maskuliinisia	Feminiinejä
Vahva Eurooppa (s. 1)	Sosiaalisesti oikeudenmukainen Eurooppa (1)
Vauraus (2)	Yhteisöllisyyden tunne (1)
Tieto (2)	Hyvä elämänlaatu (1)
Vahvemmat säännöt (3)	Sosiaalinen oikeudenmukaisuus (1)
	"Europe that leaves no one behind" (2)
	Sosiaalinen koheesio (2)
	Sosiaaliset oikeudet (2)
	Yhdenvertaisuus (3)
	Sukupuolten välinen tasa-arvo (3)
	Syrjimättömyys (3)
	Yksityisen ja julkisen alueen huomioiminen (3)
	Hyvinvointi (3)
	Turvallinen ja terveellinen elämä (3)
	Kansalaisten tasa-arvo (3)
	Rauha (4)

Taulukko 2. PES:n työhön liittyviä maskuliinisia ja feminiinisiä käsitteitä.

PES:n ohjelma painottuu vahvasti dikotomian feminiinille puolelle. PES käsittelee lyhyessä ohjelmassaan sosiaalista koheesiota, sosiaalisia oikeuksia ja yhdenvertaisuutta. Käytännössä feminiinillä puolella on paljon samoja käsitteitä kuin EPP:lläkin, mutta maskuliinisella puolella PES:n ohjelmassa on hyvin niukasti käsitteitä.

Työhön liittyen PES kertoo ohjelmakseen seuraavalle viidelle vuodelle, että EU tuo takaisin työpaikkojen luomisen, tuottavan talouden, yhteisöllisyyden tunteen ja kunnioituksen ihmisiä kohtaan. (PES Manifesto 2014, 1.) Tavoitteet ovat hyvin samantyyppisiä EPP:n tavoitteiden kanssa.

PES nimeää tarkemmin tärkeimmäksi tavoitteekseen, että eurooppalaisilla, naisilla ja miehillä, on oltava kohtuullinen työ, joka mahdollistaa hyvän elämänlaadun. PES katsoo, että heitä määrittelevä haaste on töiden luominen nuorille. Työpaikkojen luominen on heidän mukaansa avainprioriteetti osana heidän sitoutumistaan täyteen työllisyyteen. Keskeistä PES:n työstrategiassa on eurooppalaisen nuorisotakuun implementointi. Nuorisotakuuta toteutetaan onnistuneesti lisäämällä sen budjettia merkittävästi ja laajentamalla se koskemaan kaikkia alle 30-vuotiaita. Työpaikkoja PES aikoo luoda eurooppalaisella teollisuuspolitiikalla, tukemalla sosiaalista taloutta ja tukemalla pieniä ja keskisuuria yrityksiä. (PES Manifesto 2014, 1.)

PES painottaa sosiaalisten oikeuksien tärkeyttä:

Meidän pitää varmistaa, että EU on aidosti sosiaalinen unioni yhtä paljon kuin se on taloudellinen unioni: taloudelliset vapaudet eivät voi ylittää sosiaalisia oikeuksia. Me annamme eurooppalaisille mahdollisuuksia kehittää omaa pontetiaaliaan investoimalla koulutukseen, taitoihin, päivähoidon, jatkuvaan oppimiseen, kulttuuriin, opiskelijoiden liikkuvuuteen, tutkimuksen ja tietoon. (PES Manifesto 2014, 2)

Itseisarvoina nämä edellä luetellut ovat feminiinejä arvoja ja tavoitteita, joita yllättävän harvoin esimerkiksi tasa-arvopuheessaan muistetaan korostaa itseisarvona. PES käyttää paljon termiä sosiaalinen Eurooppa, joka avautuu parhaiten juuri termeissä kuten koulutus ja päivähoido. Hieman uhkakuvan rakentamisen -tyyppisin retorisen keinoin PES korostaa sitä, että taloudelliset vapaudet eivät saa mennä sosiaalisten oikeuksien yli. Uhkakuvan rakentaminen

tuntuu lukijasta teennäiseltä, sillä esimerkiksi koulutuksen kaltainen sosiaalinen oikeus nousee tavallisesti kaikkien poliittisten puolueiden arvolistalla korkealle, näin myös esimerkiksi europuolueiden vaaliohjelmissa.

PES:n feminiini arvo on myös yhdenvertaisuus. Lisäksi PES korostaa sukupuolten tasa-arvoa ja naisten oikeuksia, jotka itsestään selvästi ovat feminiinejä arvoja. Työhön liittyen PES käsittelee ohjelmassaan palkkausta ja eläkkeitä sekä työn ja perhe-elämän yhdistämistä. (PES Manifesto 2014, 3.)

PES korostaa ohjelmassaan pitkälti feministisen teorian mukaisesti sitä, kuinka sekä yksityisessä että julkisessa maailmassa naisten ja miesten on otettava erilaiset roolit haltuun tasapuolisesti:

Me edustamme tasa-arvon ja syrjimättömyyden arvoja ja edistämme sitä, että naisten ja miesten täytyy jakaa tasaisesti työ, jakaa valta, jakaa aika ja jakaa roolit, sekä julkisella että yksityisellä alueella. (PES Manifesto 2014, 3; kursivointi lisätty)

Kyse on mielestäni esimerkistä, jolla hyvin on havainnollistettavissa, miten maskuliinisuuksien ja feminiinisyyksien tunnistaminen käsitteinä ja abstrakteina ilmiöinä on tärkeää. Arkipäivän toiminnassa feminiinit ja maskuliiniset mallit johtavat käyttäytymiseen, tai ”rooleihin”, kuten PES niistä ohjelmassaan puhuu. (PES Manifesto 2014, 3.) PES:n näkemyksen mukaan ”työ” on jaettava naisten ja miesten välillä. Työn voi tässä yhteydessä mielestäni ymmärtää hyvin laajasti: kyse voi olla yhtä hyvin työmarkkinoiden segregatiosta kuin kotitöiden jakamisesta elämän yksityisellä alueella.

Yhdenvertaisuus työssä on myös PES:n esiin nostama teema. Ohjelma korostaa, kuinka kenenkään työn tai aseman saavuttamisen esteenä ei saa olla ihonväri, seksuaalinen suuntautuminen, identiteetti, uskonto, ikä, sukupuoli, vamma, poliittinen mielipide tai mikään muu syrjinnän muoto. (PES Manifesto 2014, 3).

Ylipäätään PES korostaa kansainvälisessä politiikassaan demokratiaa, rauhaa ja ihmisoikeuksien kunnioitusta, jotka ovat kaikki feminiinejä arvoja. (PES Manifesto 2014, 5)

PES:n Eurooppa on termeissään solidaarisempi monella saralla. Feminiinit arvot korostuvat PES:n ohjelmassa vahvasti. Kuitenkin PES:n tavoitteet ovat samantyyppisiä EPP:n ja ALDE-puolueen kanssa. Tämä luo tietyn ristiriidan tavoitteiden ja puheiden välille: PES haluaa talouskasvua, mutta ei esitä keinoja sen luomiseen. PES haluaa tukea pk-yrityksiä ja tukea innovaatioita, tutkimusta, koulutusta ja älykästä uudelleen teollistumispolitiikkaa, mutta ei esitä mitään keinoja tukea pk-yrityksiä. Kaikki PES:n esittämät keinot liittyvät työntekijöiden oikeuksien vahvistamiseen. On olennaista, esitetäänkö keinoja vai ei, sillä kun asiaa katsoo EPP:n näkökulmasta, kuten EPP:n toiseus-kappaleessa käsittelin, tekee se, että keinoja ei esitellä PES:istä ”puhujan”.

Se, että PES haluaa osallistua samaan keskustelun diskurssiin kuin EPP ja ALDE, työpaikkojen luomiseen ja talouteen, feminiinien tavoitteidensa lisäksi on ymmärrettävää. Tilanne rakentuu kuitenkin erityisesti EPP:n näkökulmasta erikoiseksi, kun PES ei tarjoa keskusteluun keinoja – se jää siten jää se ”puhujan” rooliin. PES:n tavoitteista se ei sinällään tee parempia tai huonompia ja on myös äänestäjän näkökulmasta mielestäni katsottavissa, että niiden erilaisuus EPP:hen ja ALDE-puolueeseen verrattuna on myös itseisarvo.

5.3.2. Ongelmana eurokriisin ratkaisu

PES:n mukaan ”austerity-only”-politiikka on vahingoittanut EU-maiden talouksia ja rangaissut niitä, jotka ovat vähiten vastuussa kriisistä. PES:n tavoitteena on kunnollinen työpaikka kaikille eurooppalaisille, mutta PES muistuttaa:

silti täällä on viimeisen viiden vuoden talouspolitiikan perintö, voimakkaina lukuina: lähes 27 miljoonaa eurooppalaista, jotka haluavat työskennellä, mutta eivät löydä työtä, sisältäen lähes neljännes nuoria ihmisiä. 120 miljoonaa [ihmistä] Euroopassa elävät köyhyysrajalla tai sen alla. (PES Manifesto 1, 2014.)

Ongelma on PES:n julkilausumassa Sarkozyn ja Merkelin harjoittama politiikka. ”Merkozy”-politiikka on kuristanut eurooppalaisia talouksia, heikentänyt yhteiskuntia ja vaarantanut Euroopan elinvoimaisuuden monen silmissä. (PES: A new momentum for Europe 2012.)

Käsitellessään tavoitteitaan ja keinojaan ohjelmassaan PES luo tietyn ristiriidan. PES esittää ongelmana sen, että ihmiset eivät saa työpaikkoja, mutta se ei kuitenkaan esittele keinojaan työpaikkojen syntyyn. Sen sijaan ongelma ”talouksiamme kuristaneesta, yhteiskuntia

heikentäneestä ja eurooppalaisen projektin kannattavuuden vaarantaneesta” -politiikasta (PES:A new momentum for Europe 2012) antaa laajemman katon käsitellä ajatuksia, jotka PES kokee ongelmalliseksi. PES käsittelee tätä ongelman esitystä (talouksien kuristaminen jne.) myös toiseuksien kautta.

Ongelman esityksessään PES pitää itsestäänselvyytenä sitä, että leikkaava politiikka on kurjistavaa politiikkaa. Tästä eriäviä ajatuksia esittävät EPP ja ALDE-puolue, jotka taas kokevat, että leikkauksia vaaditaan talouden kasvun aikaan saamiseksi, jotta edelleen työpaikkoja saadaan aikaan.

5.3.3. Toiseutena konservatiivinen ja liberaali ”pelon” politiikka

PES katsoo julistuksessaan olevansa vastavoima oikeistosiivelle tai konservatiiveille eli suoremmin sanottuna EPP:lle. PES näkee, että oikeistosiipi on luonut pelon ja austerity-politiikan Eurooppaa. PES esittelee tätä uhkakuvaa ja toiseutta heti julistuksensa ensimmäisessä kappaleessa painottaen sitä, että PES on vastavoima tälle oikeistolaiselle kehitykselle Euroopassa. PES näkee, että austerity-politiikka on vahingoittanut eurooppalaisten maiden talouksia. Lisäksi oikeisto siiven neoliberaali leikkauspolitiikka, eli leikkaukset tukiin ja etuuksiin, on vahingoittanut eurooppalaisia. (PES Manifesto 2014, 1–2)

PES taas julistautuu vastavoimaksi EU:n konservatiiviselle enemmistölle. PES kertoo julistuksessaan viimeisen vaalikauden ajan, EPP:n ollessa suurin puolue, taistelleensa vahvan, sosiaalisesti oikeudenmukaisen ja demokraattisen Euroopan puolesta. ”Me” on PES:n mukaan sosialistit, sosiaalidemokraatit, työväenliike, demokraatit ja edistykselliset. (PES Manifesto 2014, 1;4.)

PES nostaa ohjelmassaan toiseudeksi myös lisääntyvän ääriliikehdinnän. PES näkee olevansa vastavoima, sillä se haluaa Eurooppaa, joka kunnioittaa kaikkien oikeuksia ja vastuita. Vastakkaisena tälle PES näkee Euroopan, jossa vallitsevat ennakkoluulot ja viha.

PES:n mielestä vuonna 2012 oli nähtävissä käänne eurooppalaisessa politiikassa: ”pelon agenda” ei enää purrut. Pelon agendalla PES viittaa austerity-politiikkaan. Julkilausumassaan

PES korostaa, että ihmiset ovat kyllästyneitä sosiaalietuuksien kutistumiseen samalla, kun taloudellinen kasvu kutistuu. (PES: A new momentum for Europe 2012.)

Toiseus voi rakentua myös kahteen eri poliittiseen elementtiin kietoutuen. PES:n mukaan "Merkozy"-politiikka⁷ on vahingoittanut eurooppalaisia talouksia ja yhteiskuntia. Tämä taas on johtanut "populististen, vastuuttomien äänten" esiinnoisuun. Kokonaisuudessaan nämä toiseudet asettavat uhkan esimerkiksi Kreikan tulevaisuudelle. (PES: A new momentum for Europe 2012.)

PES:n mielestä "konservatiiviset ja liberaalit enemmistöt" eli mitä todennäköisimmin EPP ja ALDE ovat olleet sokeita totuudelle. PES:n totuus on, että uusien töiden luominen, työn laadun parantaminen ja kasvun vahvistaminen ovat yhtä tärkeitä kuin budjettien tasapainottaminen. (PES: A new momentum for Europe 2012.)

Poliittisten suuntien lisäksi PES näkee uhkana myös ahneet työnantajat. PES:n kärkiehdokas Martin Schultz kritisoi kolme viikkoa ennen vaaleja pitämässään vappupuheessaan työnantajia työntekijöiden riistosta. Työntekijöiden riisto liittyy tilanteisiin, joissa toisesta EU-maasta lähetetään työntekijöitä toiseen EU-maahan, jolloin paikallisen maan tiukempia työehtoja voidaan näin ollen kiertää. (Schultz 2014.)

PES:n "me" taas on Euroopan kansalaiset, jotka ovat kyllästyneitä hitaaseen ja epäsäännölliseen kasvuun, jatkuvaan austerity-politiikkaan, työttömyyteen ja vähentyviin sosiaalisiin oikeuksiin (Schultz 2014).

Työ rakentuu PES:n diskurssissa työläis-kosmopoliitti-dikotomian työläispuolelle PES:n ongelman esityksissä, vaikka toisaalta ohjelmassaan ja kannanotoissaan PES painottaa kansainvälisyyttä: eurooppalaisuutta. Jakolinja muodostuu Schultzin (2014) puheessa yksilöiden välille: työnantajien ja työntekijöiden.

⁷ Nimitys Saksan liittokansleri Angela Merkelin ja Ranskan presidentti Nicolas Sarkozyn toteuttamalle EU-politiikalle.

5.4. ALDE-puolue: Julkista taloutta hoidettava kuin kotitalouden budjettia

5.4.1. Dikotomian tarkastelua

ALDE-puolue	Maskuliinisia	Feminiinejä
	Vahvempi Eurooppa (s. 1)	Suvaitsevaisuus (1)
	Auktoriteetti maailmannäyttämöllä (1)	Tasa-arvo (1)
	Turvallisuus (1)	Yhteisöjen hyvinvointi (4)
	Vauraus (1)	Heikkojen suojeleminen (6)
	Kilpailu (2)	
	Kilpailukyky (2)	
	Taistelu protektionismia vastaan (2)	
	Yhteismarkkinoiden menestys (2)	
	Vahvemmat yritykset (2)	
	Kilpailukykyisemmät yritykset (2)	
	Tieto (3)	
	Tehokkaat ja paremmin toimivat hiilimarkkinat (3)	
	Vakaa politiikka-"framework"	
	Vakaas- ja kasvupaketti (5)	

Taulukko 3. ALDE-puolueen työhön liittyviä maskuliinisia ja feminiinisiä käsitteitä.

ALDE-puolue on ohjelmansa mukaan sitoutunut vahvempaan Eurooppaan. ALDE-puolueen Eurooppa ”piristää taloutta ja luo työpaikkoja”. ALDE-puolue määrittelee prioriteetiksi tarttumisen Euroopan taloudellisiin haasteisiin. ALDE-puolue erittelee haasteista taantumien ja ennätyksellisen suuren työttömyyden. (ALDE Election Manifesto 2014, 1-2.)

ALDE-puolue haluaa kasvua pitkällä tähtäimellä ja tavoittelee sitä uskomalla kilpailuun ja kaupan esteiden poistoon sekä taistelemalla protektionismia ja hallitusten liiallista puuttumista vastaan, silloin kun se estää työpaikkojen lisääntymistä ja vahingoittaa vaurautta. (ALDE Election Manifesto 2014, 1-2).

ALDE-puolueen Euroopasta löytyy maskuliinisia piirteitä: Euroopan tulee olla ”vahvempi”, ja Euroopalla tulee olla ”auktoriteettia” maailmannäyttämöllä, Euroopan tulee olla ”tehokkaampi”

ja ALDE-puolue ”taistelee” protektionismia vastaan, mutta myös toisaalta, Euroopan on oltava suvaitseva ja yhdenvertainen. (ALDE Election Manifesto 2014, 1-2).

Maskuliinista tarinaa jatkaa edelleen se, että ALDE-puolue näkee ohjelmassaan, että kilpailu on tärkeää. ALDE-puolueen mukaan lisää työpaikkoja ja mahdollisuuksia luodaan vähentämällä kansallista sääntelyä, rajakontrollia ja varmistamalla vapaa työntekijöiden liikkuvuus, näin yrityksistä tulee heidän mukaansa ”vahvempia” ja ”kilpailukykyisempiä”. (ALDE Election Manifesto 2014, 2).

Ohjelmassa on myös feminiini puoli: budjettipäätöksissä olisi ALDE-puolueen mukaan huomioitava työpaikkojen määrän kasvattaminen, ihmisten elämän parantaminen ja *yhteisöjen hyvinvointi* (ALDE Election Manifesto 2014, 4, kursivointi lisätty). Ihmisten elämän parantaminen ja yhteisöjen hyvinvointi ovat ylipäätään vahvasti yksityisen elämän – feminiinin – piiriin meneviä tavoitteita.

ALDE-puolueen mukaan ”aivan kuten eurooppalaisten kansalaisten odotetaan tasapainottavan kotitalouksiensa budjetteja ja elävän tulojensa mukaan, meidän täytyy varmistaa terve julkinen talous”. ”Terve” julkinen talous on neutraalilta tai positiiviselta kuulostava ilmaisu poliittisessä kielessä leikkauksien vaatimisille, joka on hyvin vastakkainen tavoite esimerkiksi PES:n vaatiman politiikan kanssa. (ALDE Election Manifesto 2014, 5; PES Manifesto 2014). ALDE-puolue yhdistää julkisen talouden ja kotitalouden vertauksessaan taloudenpidosta. Julkisen ja yksityisen raja muuttuu epäselväksi, kun julkisen toimijan pitäisi toimia rationaalisen yksityisen tavoin. Toisaalta vertaus on mielenkiintoinen, koska tuo esiin ajatusta ihmisistä: ”hyvät” kotitaloudet ovat rationaalisia, säästäväisiä, kuten myös ”hyvät” kansantaloudet – eurooppalaiset maat. (Lainausmerkkejä käytän korostustarkoituksessa.)

Kotitalouden mainitaan siis esimerkkinä budjettien tasapainottamisen yhteydessä, mutta muuten globaalin ja lokaalin (Niemi ja Jyrkinen 2007, 195–198) raja ei juuri ylity: tasa-arvo mainitaan ALDE-puolueen ohjelmassa, mutta esimerkiksi perinteisiä kotiin viittaavia sanoja naisia tai lapsia ei ole mainittu: keskustelu on ennen kaikkea julkisen tilan puolella. Kodista kyllä puhutaan, mutta sillä tarkoitetaan Eurooppaa.

Toisaalta ALDE-puolue haluaa kansanvälisissä suhteissaan edistää ihmisoikeuksia ja suojella ”haavoittuvaisia” EU:n rajojen sisäpuolella ja ulkopuolella (ALDE Election Manifesto 2014, 6). Ajatus siitä, että suojeltavia on sisä- ja ulkopuolella on feminiini ajatus ja feministisen teorian huomioima. Katsetta ei ole suunnattu perinteiseen tapaan rajojen ulkopuolelle ”naisiinjalapsiin” vaan valtion rajat nähdään käsitteenä joiden sisäpuolellakin on mahdollista olla heikossa asemassa olevia. Heikossa asemassa olevat eivät myöskään ALDE-puolueen retoriikassa tarkoita automaattisesti naisia, vaan erilaisia elämäntilanteita.

ALDE-puolueen vaatimus tiivistettynä Euroopasta heidän omien sanojensa mukaan on ”vahvempi, yksinkertaisempi ja demokraattisempi.” ALDE-puolueen Euroopassa näyttäytyy ALDE-puolue rationaalisenä toimijana. Maskuliinisuudessa korkeimpaan asemaan - hegemoniseksi maskuliinisuudeksi – nousee kuri ja järjestys. Euroopan unionin maiden taloutta on hoidettava samalla tavalla kuin kotitalouksissa taloutta: säästäväisesti.

Maskuliinisuus on ALDE-puolueen ohjelmassa myös vahvempi Eurooppa, jota tarvitaan intressien ja arvojen puolustamisessa. Ohjelmassa EU siis näyttäytyy auktoriteettina, jolla on ja jolla tulee olla valtaa. Lisäksi ALDE:n diskurssissa korostuu kilpailu.

Verrattuna EPP:hen ja PES:iin on ALDE-puolueen työn diskurssista dikotomioiden kautta vaikeinta piirtää yleiskuvaa työn diskurssista. Kokonaisuutena ALDE-puolueen käsitteet piirtävät kuvaa maskuliinisuudesta. Hegemonista maskuliinisuutta on ALDE-puolueen näkökulmasta vahvuus. Kun vahvuutta korostetaan arvona, jäävät sivuun heikommat, vaikka ALDE-puolue heidät myös mainitsee. Heikkous on feminiiniä, mutta ihmisinä se ei tarkoita pelkästään naisia, vaan myös muita syrjintää kohtaavia ihmisryhmiä, kuten iäkkäitä tai maahanmuuttajia.

5.4.2. Ongelmana työttömyys

ALDE-puolue näkee Euroopan suurimpana sosiaalisena ja taloudellisena kriisinä työttömyyden, erityisesti nuorten ihmisten työttömyyden. ALDE-puolue perustelee ohjelmassaan, että vuoden 2014 parlamenttivaaleissa on keskityttävä tunnistamaan mahdollisuuksia työllistymiseen ja koulutukseen. (ALDE Election Manifesto 2014, 3).

Yhtenä vastauksena taloudellisiin ongelmiin ALDE-puolue näkee liberaalin politiikan ja tarkemmin eurooppalaisen yhtenäisen talousalueen, joka on ALDE-puolueen mukaan luonut miljoonia työpaikkoja. Työkaluikseen ALDE-puolue ohjelmassaan mainitsee myös helpommat rahoitusmahdollisuudet ja yksinkertaisemmat säännöt investointirahastoille tukea innovatiivisia yrityksiä. (ALDE Election Manifesto 2014, 2.) Näin ALDE-puolue luo diskurssia dynaamisesta ja tuottavasta eli maskuliinisesta politiikasta.

ALDE-ryhmän europarlamentaarikko Philippe De Backer näkee ”hauraan” taloudellisen toipumisen ongelmana ja esittää ratkaisuksi talouden kilpailukykyyn verojärjestelmien yksinkertaistamista ja sosiaaliturvaan käytettävien panosten pienentämistä. Kuten muutkin puolueet ja monet muut tahot, esitetään ALDE:ssa ongelmaksi talouden heikko tila ja sitä kautta työttömyys. Tästä ongelmasta on havaittavissa laaja yksimielisyys. Kuitenkin ALDE De Backerin suulla esittää hyvin erilaista vaihtoehtoa kuin PES. (ALDE-lehdistötiedote 30.1.2014.) ALDE haluaa suojella haurasta kasvua leikkaamalla valtion kuluja eli sosiaaliturvamenoja. Haurauden suojelu on tavallaan tyyppiesimerkki ilmaisusta, jolla hyvin rationaalista maskuliinista politiikkaa puetaan feminiiniin ”haurauteen” eli käytetään oikeuttamaan hyvin erilaisia toimia kuin joita sanavalinnoilla kuvataan.

5.4.3. Toiseutena heikentävä politiikka

ALDE-puolue aloittaa ohjelmansa kertomalla lukijalleen olemassa olevista kahdesta vaihtoehdosta: vahvemmassa ja heikommassa Euroopasta. Valinta on ALDE-puolueen mukaan lukijan käsissä. ALDE-puolueen ohjelmassa ”me” ovat liberaalit, jotka haluavat vahvempaa Eurooppaa. Toiseudeksi luodaan abstraktilla tasolla ne, jotka haluavat heikentää Eurooppaa. (ALDE Election Manifesto 2014, 1)

ALDE-puolueen ohjelmassa katsotaan myös, että liberaali politiikka on todistetusti luonut töitä ja parantanut ihmisten politiikkaa. Sanomatta jätetään, mikä olisi huono vaihtoehto tai mitä se tarkoittaa. Kuitenkin jos ALDE-puolueen liberaali politiikka parantaa ihmisten elämää ja luo töitä, niin tulkittavissa on, että muunlainen politiikka ei tue näitä tavoitteita. Lukijan tulkittavaksi jää, mikä on liberaalin politiikan vastavoima: konservatiivisuus tai populismi? ALDE-

puolue kertoo myös ”jatkavansa taistelua” protektionismia ja hallitusten liiallista puuttumista vastaan, silloin kun se estää työpaikkojen lisääntymistä ja vahingoittaa vaurautta.

(ALDE Election Manifesto 2014, 2)

ALDE-puolueen toinen kärkiehdokas Guy Verhofstadt määritteli myös toiseutta vuoden 2013 marraskuussa pitämässään puheessa. Verhofstadtin mukaan EPP on ”taaksepäin katsova, reaktiivinen, vanhanaikainen ja vanhentunut”. Lisäksi EPP haluaa Verhofstadtin mukaan vain säilyttää nykyisen tilan. ALDE-puolue taas on rivien välistä ymmärrettävissä puolueeksi, joka katsoo eteenpäin, on proaktiivinen, uudenaikainen ja tuore. Mikä antaa EPP:stä kuvaa feminiininä eli heikkona. Euroopan sosiaalidemokraatit Verhofstadt taas luokittelee uskovan siihen, että he voivat kuluttamalla ratkaista kriisin eli ottamalla valtioille lisää velkaa. (Verhofstadt 2013).

6. Johtopäätökset

6.1. Puolueiden painotukset: miten diskurssi rakentuu

Johtopäätöksissäni käyn läpi, mitä vastauksia sain tutkimuskysymyksiisi, tutkimuksen kulun eli oliko esimerkiksi tutkimusmenetelmäni sopivia tutkimukseen sekä seuraavassa luvussa jatkotutkimusehdotuksia ja reflektiotani suhteessa tutkielmaani ja jatkotutkimukseen.

Tutkielmassani käsittelin europuolueiden työn diskursseja. Puolueiden luomilla diskursseilla on merkitystä, sillä puolueilla on merkitystä ryhminä Euroopan parlamentissa ja parlamentin rooli EU:ssa taas on kasvanut. Se, mitä puolueet painottavat agendallaan vaikuttaa eurooppalaisten arkeen: julkiseen ja yksityiseen eli työpaikkoihin ja koteihin.

Kolmella eri puolueella on samantyyppisiä arvoja: onnellisuus, solidaarisuus ja rauha. EU nähdään arvojen yhteisönä. Havaitsin tutkielmassani, että puolueiden työhön liittyvät käsitteet jakautuvat maskuliinisiin ja feminiineihin. Keinot saavuttaa työllisyyden tavoitteet ovat hyvin vaihtelevia ja eri puolueilla on hyvin erilaiset näkemykset, miten samankaltaiset tavoitteet saavutetaan. Hallitsevaa ohjelmissa on toive kasvusta, työstä ja työpaikoista. Kaikki puolueet esittävät kuitenkin erilaisia keinoja saavuttaa tavoite. Tätä kuvaa myös työni otsikko.

Puolueet eivät pyri tekemään eroa toisiinsa työn teemassa sinänsä: puolueilla on yhteinen toive työstä Euroopassa. Erot syntyvät tavasta käsitellä työtä, sen lisäämisen lähtökohtia ja talouspoliittista ajattelua sekä, kuten analyysissäni olen osoittanut, erilaisista painotuksista dikotomioissa. Voisin siis sanoa, että toisaalta työn diskurssi on yhteinen, toisaalta puolueiden työn diskurssit ovat kaukana toisistaan. Itsestään selvää oli se, että työpaikkoja tarvitaan: sitä ei kyseenalaistanut kukaan europuolueista. Se, että työ nähdään tärkeimpänä yhteiskunnallisena kysymyksenä, tuottaa tietynlaisia subjektipositioita ihmisille. Ihmisiä määritellään työn kautta. Tutkielmani mukaan tämä tarkoittaa sitä, että niille, joiden ei ole mahdollista osallistua työmarkkinoille, on tarjolla rajallisesti subjektipositioita. Näitä ihmisiä voivat olla esimerkiksi vammaiset tai osatyökykyiset.

Yhtenä johtopäätöksenä puolueiden agendasta voisi poliittisesta näkökulmasta sanoa, että työn ja työllistymisen keskustelu eurovaalien yhteydessä tavallaan palveli EPP:tä ja ALDE-puoluetta.

PES sen sijaan ei käsitellyt ohjelmassaan tai muissa työtä koskevissa materiaaleissa erityisesti keinoja luoda työpaikkoja. PES:n painotukset solidaarisissa arvoissa jäivät keskusteluun erillisenä kokonaisuutena, kun maskuliinisen rationaaliset EPP ja ALDE-puolue listasivat keinojaan luoda työpaikkoja.

Feministisen tutkimuksen näkökulmasta voi pitää hedelmällisenä, että eri puolueilla on erilaisia arvoja ja käsitteitä sekä erilaisia puhumisen tapoja eli diskursseja, joista äänestäjät voivat valita. Hallitseva diskurssi tarkoittaisi tietyn ymmärtämisen tavan hegemoniaa: PES näkee maailman enemmän feminiinistä näkökulmasta, ALDE-puolue maskuliinisesta. Teoriani mukaisesti maskuliininen näkemys työstä tuottaa todellisuutta, jossa maskuliinisuus korostuu: rationaalisuus, kilpailukykyisyys ja objektiivisuus. Tällä on ainakin kaksi ulottuvuutta: 1) työssä – työpaikalla, työelämässä ja työuralla – korostuu maskuliinisuus ja 2) työstä puhuttaessa korostuu työn julkinen tuottava puoli: keskustelu työstä ei ylitä kotioven tai ”makuuhuoneen kynnystä” (kts .s. 18).

Puolueet eivät kaipaa ankkurikseen valtion käsitettä: valtioiden rooli ei juuri suoranaisesti nouse dokumenteissa esille. Kuitenkin koen, että ajatus valtiosta on erityisesti rationaalisessa maskuliinisuudessa läsnä: julkisen ja yksityisen jako säilyy. Poikkeuksena tästä on omalla tavallaan PES, mutta sekään ei pysty kurottamaan ajatteluaan yksityisen ja julkisen rajan yli. PES:lle sosiaaliset oikeudet ovat tärkeitä, mutta työllisyys on työpaikkoja, ei uusia ajatuksia ihmisten liikkeestä työn, sosiaaliturvan ja kotityön rajamaastossa. Toisin sanoen näkemykseni mukaan ”vasemmistoaatteellinen” puolue visioi maailmaa kapitalistinen maailmanjärjestys perustuksinaan.

Tuottavuuden ja tuottamattomuuden dikotomia ei yllättäen antanut paljon analyysilleni. Dikotomia antaa kuitenkin mielestäni tärkeän pohjan esimerkiksi kotityön ja julkisen työn väliselle erolle herkistymiselle. Tuottavuus korostuu epäsuorasti – sitä ääneen sanomatta – siinä, kuinka työpaikkoja halutaan luoda: kotona tehtävä työ ja hoivavastuu eivät näihin luotaviin työpaikkoihin sisälly.

6.2. Ongelmien esitykset

EPP	Ongelmat
	Kasvun löytäminen (7)
	Sosiaaliturvamallin vaarantuminen (7)
	Uusien työpaikkojen löytyminen (7)
	Sosiaalisen koheesion vaarantuminen (8)
	Julkinen varojen käyttö (11)
PES	Ongelmat
	Työpaikkojen luominen nuorille (1)
ALDE-puolue	Ongelmat
	Työttömyys, erityisesti nuorisotyöttömyys

Taulukko 4. Puolueiden ongelman esityksiä työhön liittyen.

Erityisen hyödylliseksi koin tutkielmassani tarkastelun talouden ongelmista ja toiseuksista. Ongelman esitysten kautta pääsin kiinni siihen, miten puolueiden materiaaleissa tuotetaan kokonaisuuksia, joiden kautta keinot saavat perustelut. Kun tavoite perustellaan keinoilla, siitä tulee usein itsestäänselvyys eikä sitä siten tarvitse erityisemmin perustella.

Kaikki puolueet kokivat enemmän tai vähemmän uhkana sen, että EU:n tulevaisuudesta ei olla huolissaan: että toiset haluavat tehdä "väärää ratkaisuja" tai toiset vain puhuvat (EPP Action Programme 2014, 3; 5) tai että tehdään politiikkaa, joka vahingoittaa kasvua (ALDE Election Manifesto 2014, 2). Voisi sanoa ongelmanesitystenkin kohdalla, että puolueilla on samansuuntaisia tavoitteita: talouskasvu ja työpaikat, mutta toisten puolueiden keinot päästä tavoitteisiin tuntuvat huonommilta kuin omat keinot tai motiivit ylipäättään kyseenalaistetaan.

6.3. Toiseus

EPP	Toiseus
	"Puhujat" (2)
	Sosialistit (2)

	Populistit (2; 36)
	"Muut ovat puhuneet, me olemme toimineet" (5)
	"Me kutsumme nuoret päätöksentekoon" (23)
PES	Toiseus
	Oikea siipi (1)
	"Austerity-only" politiikka (2)
	Ääriliikkeet (3)
	Konservatiivinen ja liberaali politiikka (1)
	"pelon agenda"
ALDE-puolue	Toiseus
	EPP: vanhanaikainen
	PES: lisää velkaa

Taulukko 5. Puolueiden toiseuskäsityksiä.

Toiseutena puolueiden materiaaleissa esiintyvät tavallisesti huono tai vääränlainen politiikka ja muut puolueet tai poliittiset suuntaukset. EPP näkee uhkakuvat ennen kaikkea muissa puolueissa, PES vääränlaisessa politiikassa ja ALDE Eurooppaa heikentävässä politiikassa. Kaikki kolme puoluetta pyrkivät tekemään eroa toisiinsa.

On ehkä itsestään selvää, että puolueet löytävät toiseutta muista puolueista, mutta retoriikka on selkeästi voimakkaampaa kuin mitä esimerkiksi suomalaisessa poliittisessä keskustelussa on totuttu näkemään. Tarve tehdä eroa voisi johtua kahdesta syystä.

Ensinnäkin europuolueet ovat eurooppalaisille paljon vaikeammin hahmotettavia kuin kansalliset ja on mahdollista, että puolueet siksi viestinnässään ovat päätyneet strategiaan, jossa eroja korostetaan. Toiseksi vaikka europuolueet muodostavilla puolueilla on monilla pitkä historia, ovat ne Euroopan tasolla tuore ilmiö. Pelikenttää halutaan näin ollen selkeyttää käyttämällä viestinnässä yhtä me-identiteetin tärkeää rakennuspalikkaa: muita.

7. Lopuksi

Helsingin Sanomissa käytiin heinäkuussa 2014 keskustelua politiikan tutkimuksen ja poliittisen päätöksenteon suhteesta. Jesse Lastunen (HS Vieraskynä 25.7.2014) ehdotti, että Suomessa tulisi olla erityisesti poliittisiin toimintasuosituksiin tähtäävää koulutusta. Kirjoitusta lukiessani keksin jo monta syytä päässäni, miksi näin ei tulisi olla, vaikka olen ollut opiskelijavaihdossa Ranskassa arvostetussa Sciences Po -yliopistossa Grenoblessa, jossa maisteriohjelmaan sisältyi kursseja, jotka keskittyivät nimenomaan policy-analyysiin. Päästessäni tekstin loppuun olin kuitenkin Lastusen kanssa samaa mieltä siitä, että politiikan tutkimus, joka tähtää toimintasuosituksiin on tärkeää.

Pyrin siis karistamaan ajatukset siitä, että politiikkatoimintaehdotukset olisivat poissuljettuja ja itsekin ottamaan tutkielmassani käytännönläheisen otteen tarkasteluun ja miettimään, mitä ajatukseni käytännössä tarkoittaisivat. Vaikka en suoraan puolueille mitään toimintalinjoja ehdotakaan, on rivien välistä luettavissa, että mielestäni sekä feminiinisen että maskuliinisen huomioiminen politiikassa on tärkeää puolueille. Ennen kaikkea kuitenkin teoriani mukaisesti pitäisin tärkeänä itsereflektiota tai yksinkertaisemmin sanottuna analyysiä siitä, mitä ajatuksia esitetyt lauseet pitävät sisällään, sillä maskuliinisten arvojen ja käsitteiden hallitsevuudella on seurauksensa: työ mielletään maskuliinisten käsitteiden kautta ja ihmisten tuottavuus korostuu.

Käyttämäni teoria- ja menetelmäkehikko – feministinen teoria, dikotomiat ja diskurssianalyysi – tarjoavat yhdessä tai erikseen tulevaisuuden mahdollisuuksia erilaisille tutkimuksille, toisin sanoen koen ne käyttökelpoisiksi muissakin yhteyksissä kuin omassa tutkielmassani. Tarkastelun kohteena voisivat olla esimerkiksi muidenkin europuolueiden käsitykset työstä, kansallisten puolueiden käsitykset työstä, eri puolueiden käsitykset muista politiikan aloista: ulkopoliitikasta, sosiaali- ja terveystalitiikasta tai tietystä politiikkaohjelmasta.

Puolueiden ohjelmien lukeminen, tarkastelu ja analysointi on ollut mielenkiintoinen prosessi. Kuten aineistoa lukemaan lähtiessä kuuluukin olla, oli minulla erilaisia ennakkokäsityksiä siitä, millaisia puolueiden materiaalit olivat. Eniten yllätyin, kuinka konkreettisia ohjelmat monin paikoin olivat.

Pidän tärkeänä tarkastella europuolueita, sillä ohjelmatyö on prosessi, jossa puolueiden ajatuksia hiotaan paperilla esitettävään muotoon. Koen, että kansallisten puolueiden ja europuolueiden välillä oleva vuorovaikutus vahvistuu entisestään.

Kansainvälisen politiikan feministinen teoriasuuntaus on monisyinen ja hedelmällinen analyysin väline ja tapa. Uskon, että tulevaisuus tuo monia mielenkiintoisia erilaisia feministisiä analyyseja erilaisista aiheista, jotka voivat olla yllättäviäkin. Saman näkemyksen jakaa Enloe (2013, 80, lainausmerkit alkuperäiset), joka katsoo, että vaikka tapahtumat eivät tapahdu ”kansainvälisissä” tiloissa, voivat ne olla ylikansallisesti jaettuja käsitteitä. Esimerkiksi seksuaalisen häirinnän tutkiminen antaa käsityksen, miten valta toimii ja ylläpitää epäoikeudenmukaisia valtarakenteita.

Henkilökohtaisesti pro gradu -työn tekeminen on ollut mielenkiintoista ja se on avannut paljon omaa ajatteluani ja vahvistanut ammattitaitoa työssäni. Tulevaisuudessa puolueet etsivät erilaisia tapoja tavoittaa eurooppalaisia viesteillään ja toivon pystyväni osallistumaan tuohon keskusteluun joko akateemisen maailman tai työni kautta.

Lähteet

Aineisto

Eurovaaliohjelmat:

ALDE Election Manifesto (2014),

http://www.aldeparty.eu/sites/eldr/files/news/10204/2014_alde_party_manifesto.pdf (luettu 24.8.2014).

EPP Action Programme (2014),

http://www.andrejplenkovic.com/userfiles/images/pdf/Action_Programme.pdf (luettu 24.8.2014).

PES Manifesto (2014),

http://www.pes.eu/pes_manifesto_adopted_with_clear_focus_on_job_creation (luettu 24.8.2014).

Muu aineisto:

ALDE-lehdistötiedote 30.1.2014, "2014 European Semester - no complacency in implementation",

<http://www.alde.eu/nc/press/press-and-release-news/press-release/article/2014-european-semester-no-complacency-in-implementation-42797/> (luettu 12.11.2014).

PES: A new momentum for Europe 2012.

http://d3n8a8pro7vhmx.cloudfront.net/partyofeuropeansocialists/pages/21/attachments/original/1387463246/respecting-democracy-presidency-10-05-2012_en.pdf?1387463246 (luettu 12.11.2014).

Schultz, Martin (2014), *A Labour Day Message from Martin Schultz*.

http://www.pes.eu/a_labour_day_message_from_martin_schulz (luettu 12.11.2014).

Verhofstadt, Guy (2013),

http://www.aldeparty.eu/sites/eldr/files/events/8637/speech_alde_group_leader_guy_verhofstadt.pdf (luettu 12.11.2014).

Haastattelut:

Katainen, Jyrki (2013), Haastattelun esimiestäni työmatkalla lentokoneessa 3.12.2013. Tein haastattelusta kirjalliset muistiinpanot.

Kirjallisuus

A & C Black (2006), *Dictionary of Economics*. Huntingdon: A. and C. Black Publishers.

Ackerly, Brooke ja True, Jacqui (2010), *Doing feminist research in political and social science*. Palgrave Macmillan.

Ackerly , Brooke ja True, Jacqui (2008), "Reflexivity in Practice: Power and Ethics in Feminist Research", teoksessa: *International Relations International Studies Review*, vol. 10, 693–707.

Ackerly, Brooke, Stern, Maria ja True, Jacqui (2006), "Feminist methodologies for International Relations", teoksessa: Brooke Ackerly, Maria Stern ja Jacqui True (toim.) *Feminist methodologies for International Relation*, 1–16. Palgarve Macmillan.

Atkins, Judi (2010), "Moral Argument and Justification of Policy: New Labour's Case for Welfare Reform", teoksessa: *The British Journal of Politics and International Relations*, vol 12, 408–424.

Beauvoir, Simone de (1949), *Toinen sukupuoli*.

Bacchi, Carol Lee (2009), *Analysing policy: What's the problem represented to be?* Frenchs Forest: Pearson Australia.

Bacchi, Carol (2005), "Discourse, Discourse Everywhere: Subject "Agency" in Feminist Discourse Methodology", teoksessa: *Nordic Journal of Women's Studies*, vol. 13, nro. 3, 198–209.

Bacchi, Carol Lee (2000), "Policy as Discourse: What Does It Mean? Where Does It Get Us?" teoksessa: *Discourse: Studies in the Cultural Politics of Education*, vol. 21, nro. 1.

Bacchi, Carol Lee (1999), *Women, policy and politics. The construction of policy problems*. SAGE Publications Ltd.

Brennan, David M. (2006), "Defending the Indefensible? Culture's role in the productive/unproductive dichotomy.", teoksessa: *Feminist Economics*, vol. 12, nro. 3, 403–425.

Bressanelli, Edoardo (2013), "Competitive and coherent? Profiling the Europarties in the 2009 European Parliament Elections", teoksessa: *Journal of European Integration* Vol. 35, No. 6, 653-668.

Burns, Charlotte 2012 "The European Parliament", teoksessa: Michelle Cini ja Nieves Pérez-Solórzano Borragán (toim.) *European Union Politics*. Oxford: Oxford University Press. 4. painos.
Duncanson, Claire (2009), "Forces for Good? Narratives of Military Masculinity in Peacekeeping Operations", teoksessa: *International Feminist Journal of Politics*, vol. 11, nro. 1, 63–80.

Ellis, Jaqueline (2008), "Working-Class Women Theorize Globalization", teoksessa: *International Feminist Journal of Politic*, vol. 10, nro 1, 40–58.

Engelberg (1993), "Maskuliini, feminiini vai virkamies? Geneeris-maskuliiniset ilmaiset kuten mies-loppuiset ammattinimikkeet", teoksessa: *Naistutkimus*, vol. 6, 39–50.

Enloe, Cynthia (2014), *Bananas, Beaches and Bases. Making Feminist Sense of International Politics*. 2. painos. California: University of California Press.

Enloe, Cynthia (2013), "Masculinities, Policing, Women and International Politics of Sexual Harassment" teoksessa: *International Feminist Journal of Politics* vol 15, nro 1, 77–81.

Fairclough, Norman (1992), *Discourse and Social Change*. Malden MA (USA): Polity Press.

Gafney, John–Lahel, Amarjit (2013), "Morphology of the Labour Party's One Nation Narrative: Story, Plot and Authorship", teoksessa: *The Political Quarterly*, vol. 84, nro. 3, 330–341.

Gildvik, Ingrid (2008), "Gender Quota Discourses in Norwegian Politics": teoksessa Eva Magnusson, Malin Rönnblom ja Harriet Silius (toim.) *Critical Studies of Gender Equalities*. Göteborg/Tukholma: Makadam Publishers, 94–111.

Hakala, Juha T. (2008), *Uusi graduopas*. Helsinki: Yliopistopaino.

Halonen, Riikka (2007), "Laittoman maahanmuuton ongelma"., teoksessa: Vilho Harle (toim.) *Näkökulmia kansainvälisen politiikan tutkimukseen*. Tampere: Tampereen yliopisto, politiikan tutkimuksen laitos, 203–235.

Hinojosa, Ramon (2010), "Doing hegemony: Military, men, and construction a hegemonic masculinity", teoksessa: *The Journal of Men's Studies*, vol. 18, nro. 2.

Hooper, Charlotte (2001), *Manly States: Masculinities, International Relations and Gender Politics*. New York: University of Columbia Press.

Hoskyns, Catharine (2004), "Gender Perspectives". teoksessa: Antje Wiener ja Thomas Diez (toim.) *European Integration Theory*. 1. painos. Oxford: Oxford University Press, 217–236.

Howarth, David ja Stavrakakis, Yannis (2000), "Introducing Discourse Theory and Political Analysis", teoksessa: David Howarth, Aletta J. Norval ja Yannis Stavrakakis (toim.) *Discourse Theory and political analysis. Identities, hegemonies and social change*. Manchester/New York: Manchester University Press, 1–23.

Howarth, David (2000), *Discourse*. Buckingham/Philadelphia: Open University Press.

Jarva, Vuokko (2000), "Sukupuolitettu talous – päättymätön luku?", teoksessa: *Naisten talouskirja*. Helsinki: Gaudeamus Kirja Oy. 2. painos.

Jokinen, Arto (2004), "Diskurssianalyysin kourissa. Sotilasteksteissä muotoutuva miehisuus"., teoksessa: Marianne Liljeström (toim.) *Feministinen tietäminen*. Tampere: Vastapaino, 191–227.

Kantola, Johanna (2010), *Gender and the European Union*. Englanti: Palgrave Macmillan.

Kantola, Johanna (2007b), "Valtio", teoksessa: Johanna Kantola ja Johanna Valenius (toim.) *Toinen maailmanpolitiikka. 10 käsitettä feministiseen kansainvälisten suhteiden tutkimukseen*. Tampere: Vastapaino, 35–59.

Kantola, Johanna ja Valenius, Johanna (2007), *Toinen maailmanpolitiikka. 10 käsitettä feministiseen kansainvälisten suhteiden tutkimukseen*. Tampere: Vastapaino.

Kantola Johanna (2007a), "The Gendered Reproduction of the State in International Relations", teoksessa: *British Journal of Politics and International Relations*: vol 9, 270-283.

Klüver, Heike—Rodon, Toni (2012), "Explaining Policy Position Choice of Europarties: The Effect of Legislative Resources", teoksessa: *British Journal of Political Science*, vol 43, nro. 3, 629—650.

Kronsell, Annica (2005), "Gender, Power and European Integration Theory", teoksessa: *Journal of European Public Policy*, vol. 12, nro. 6, 1022–1040.

Locher, Birgit ja Prügl, Elisabeth (2009), "Gender and European integration", teoksessa: Antje Wiener ja Thomas Diez (toim.) *European Integration Theory*. 2. painos. Oxford: Oxford University Press, 181–197.

Lykke, Nina (2012), *Feminist Studies. A Guide to Intersectional Theory, Methodology and Writing*. New York/Oxon: Routledge.

Mósesdóttir Lilja ja Erlingsdóttir, Rósa (2005), "Spreading the Word Across Europe. Gender mainstreaming as Political and Policy Project", teoksessa: *International Feminist Journal of Politics*, vol. 7, nro. 4, 513–531.

Niemi, Hertta-Jyrkinen, Marjut (2007), "Kansainvälinen poliittinen talous", teoksessa: Johanna Kantola ja Johanna Valenius (toim.) *Toinen maailmanpolitiikka. 10 käsitettä feministiseen kansainvälisten suhteiden tutkimukseen*. Tampere: Vastapaino. 169–199.

O'Reilly, Maria (2012), "Muscular Interventionism. Gender, Power and Liberal Peacebuilding in Post-conflict Bosnia-Herzegovina", teoksessa: *International Feminist Journal of Politics*, vol 14, nro 4, 529–548.

Penttinen, Elina (2013b), *Joy and International Relation. A New Methodology*. Oxon: Routledge.

Peterson, Spike V (2010), "International Global Political Economy", teoksessa: Laura J. Shepherd (toim.) *Gender Matters in Global Politics*. Oxon: Routledge

Peterson, Spike V. ja Runuyan, Anne Sisson (1999), *Global Gender Issues. Dilemmas in World Politics*. San Francisco: Boulder.

Peterson, Spike V. ja True, Jacqui (1998), "'New Times' and New Conversations, teoksessa: Marysia Zalewski ja Jane Parpart (toim.) *The "Man" Question in International Relations*. Oxford: Westview Press.

Puumala, Eeva (2007), "'Olipa kerran kansainvälinen politiikka...' – mutta mikä on tarinan opetus?", teoksessa: Vilho Harle (toim.) *Näkökulmia kansainvälisen politiikan tutkimukseen*. Tampere: Tampereen yliopisto, politiikan tutkimuksen laitos.

Raunio Tapio (2009), "Europuolueiden tulevaisuus", teoksessa: Rauli Mickelsson (toim.) *Puolueiden tulevaisuus*. Oikeusministeriön julkaisuja 2009:6.

Raunio, Tapio (2006), "Political parties in the European Union", teoksessa: Knud Erik Jorgensen, Mark A. Pollack ja Ben Rosamond (toim.) *Handbook of European Union Politics*. Sage Publications.

Safri, Maliha-Graham, Julie (2010), "The Global Household: Towards a Feminist Postcapitalist International Political Economy", teoksessa: *Journal of Women in Culture and Society 2010*, vol 36, nro 1.

Shepherd, Laura J. (2009), "Gender, Violence and Global Politics: Contemporary Debates in Feminist Security Studies", teoksessa: *Political Studies Review*, vol. 7, 208-219.

Staab, Andreas (2008), *European Union Explained : Institutions, Actors, Global Impact*. Bloomington, IN, USA: Indiana University Press.

Tickner (2006), "Feminism meets IR", teoksessa: Brooke Ackerly, Maria Stern ja Jacqui True (toim.) *Feminist methodologies for International Relations*. Palgarve Macmillan, 19–41.

Työ- ja elinkeinoministeriö (2012), *Työolobarometri*.
https://www.tem.fi/files/37592/TEMjul_24_2013_web_01102013.pdf

Vainio, Tiina (2000), *Naisten talouskirja*. Helsinki: Gaudeamus Kirja Oy. 2. painos.

Zalewski (2006), "Distracted reflections on the production, narration, and refusal of feminist knowledge in International Relations", teoksessa: Brooke Ackerly, Maria Stern ja Jacqui True (toim.) *Feminist methodologies for International Relation*. Palgarve Macmillan, 42–61.

Väyrynen, Tarja (2007), "Rauha" teoksessa Johanna Kantola ja Johanna Valenius (toim.) *Toinen maailmanpolitiikka. 10 käsitettä feministiseen kansainvälisten suhteiden tutkimukseen*. Tampere: Vastapaino. 119–143.

Puolueiden ja EU:n toimielinten internetsivut

ECR (2014), <http://ecrgroup.eu/about-us/the-ecr-in-the-european-parliament/> (luettu 20.7.2014).

EFD (2013), <http://www.efdgroupp.eu/members/by-member-states.html> (luettu 17.11.2013).

EPP (2013), "Who we are". <http://www.epp.eu/who-are-we> (luettu 17.11.2013).

Euroopan parlamentti (2013), <http://www.europarl.europa.eu/meps/fi/hemicycle.html> (luettu 17.11.2013.)

SDP (2014), "Ohjelmatyö uudistaa yhteiskuntaa". <http://www.sdp.fi/fi/taustat/sdp-ohjelmatyo>. (luettu 1.11.2014).

Esitelmät

Penttinen, Elina (2013a), esitelmä naistenpäivän juhlaseminaarissa Helsingin yliopistossa 8.3.2013.

Sasmatzoglou, Kostas (2013), esitelmä 7.11.2013, Bryssel.

Lehdet ja uutiset

Hyrkkäsen, Markku, Aikalainen 18.3.2011, <http://aikalainen.uta.fi/2011/03/18/vaaliohjelmien-aatteet-hukassa/>

HS 11.9.2013,

<http://www.hs.fi/ulkomaat/Eurovaaleissa+kisataan+EUn+huippuvirasta/a1378789639895>

HS 7.11.2013, <http://www.hs.fi/ulkomaat/Schulz+k%C3%A4ynnisti+kisan+EU-komission+johtopaikasta/a1383718175292>

HS 9.11.2013,

<http://www.hs.fi/paakirjoitukset/K%C3%A4rkiehdokkaat+tuskin+ratkaisevat+vaaleja/a1383898802545>

HS 29.10.2013, <http://www.hs.fi/paakirjoitukset/EU-teht%C3%A4vien+jaosta+syntyy+jo+kiistaa/a1382938064628>

Lastunen, Jesse, HS Vieraskynä 25.7.2014.

Talouselämä 27.8.2010.

Talouselämä 27.6.2014,

<http://www.talouselama.fi/uutiset/juncker+valittiin+komission+johtoon/a2255539>

Verkkouutiset 21.5.2014, <http://www.verkkouutiset.fi/kotimaa/heinonen%20alde-20816>

Yle 9.11.2013, ”Eurovaalit 2014: Puolueet kamppailevat kansan huomiosta kärkiehdokkailla”, http://yle.fi/uutiset/eurovaalit_2014_puolueet_kamppailevat_kansan_huomiosta_karkiehdokkaila/6926016